

ZWOLLEI HARANGSZÓ

VII. évf. 2024/4, 5, 6

* * * * *

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen-Assen-Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr. Hermán M. János, Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád, Szomor Attila, Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, munkatársak: Dr. Maarten Aalders, Albertje Alkema-ten Hoeve, dr.Bozzay Réka,

Csanády Ágnes, G.v. Dijk, Hajdú Zoltán Levente, Hegedűs Csaba, Horváth Piroska, Kelemen Csongor, Kiss-Szászi Tünde, Makkai Réka, Marci Márió, Millisits Máté, Orbán Johanna, D. Szabó Dániel, Dr. Szakács Ferenc Sándor, Sólyom Uzonka Lilla, Szomolai Andrea, Tápai Katalin, dr. Teszelszky Kees, Tüski Márti és Hans Végh

AZ ÉLŐ IGE ÉVE
— 2024 —

„Istenem, ments meg engem, URam, siess segítségemre! Szégyenkezzenek és piruljanak, akik életemre törnek! Riadjanak vissza, és érje gyalázat azokat, akik bajomban gyönyörködnek! Távozzanak megszégyenülve, akik határozva beszélnek rólam! Örüljenek és örvendezzenek benned mindazok, akik téged keresnek! Akik szabadításodra vágyódnak, hadd mondhassák mindig, hogy nagy az Isten! De én nyomorult és szegény vagyok, siess hozzám, Istenem! Te vagy segítségem és megmentőm, URam, ne késlekedj!” Zsolt 70

Istentiszteleteinkre és a szeretetvendégségekre mindenkit tisztelettel várunk!

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki az új vianeni gyülekezetben végzi a szolgálatokat. Egyházközségünk hivatali ügyvitelét dr. Hermán M. János intézi. Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta Timea, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lília és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czimbalmos Klára, Marci Márió és Truczka Adrienn. Gyermekfoglalkozás: Rohaan Éva vallástanár --- Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Info: jhermanm@gmail.com

Facebook:

<https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban>

Honlap: <https://zwolleireformatus.nl/-->

Zwollei Harangszó: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

Igazán
református
keresztyén egyház
ott van, ahol az
ÉLŐ Ige összeköt
bennünket. Ha
az Isten velünk,
kicsoda ellenünk!

A Magyarországi
Református
Egyházban

a 2024. esztendő
az ÉLŐ IGE éve
Erős várunk
nekünk az Isten!

ZWOLLE --- Igehirdetések szolgálati rendje 2024 folyamán a Zwollei Református Egyházközségben

Január 14. Szolgál nt. Kelemen Attila Csongor

Január 28 Groningen. Hegedűs Csaba és Hermán M. János

Február 11. Szolgál nt. Kelemen Attila Csongor

Március 10. Szolgál nt. Hegedűs Csaba– Közgyűlés: Hermán M. János

Március 31. - Húsvét I. Napja – Úrvacsoraosztás - Szolgál nt. Kelemen Attila Csongor

Április 14.-Presbiteri gyűlés – Istentisztelet. Szolgál nt. Kelemen Attila Csongor

Május 12. Anyák napja– Istentisztelet. Szolgál nt. Kiss Szabolcs

Május 19. - Pünkösd I. napja Igét hirdeti: dr. Hermán M. János

Június 9.- Szolgál dr. Margriet Gosker, Venlo

Június 23 Szabadtéri istentisztelet – Zeist Hegedűs Csaba

Július 14. Szolgál nt. Kelemen Attila Csongor

Augusztus 11. Szolgál nt. Kelemen Attila Csongor

Augusztus 25 Hága. Sólyom Uzonka Lilla, ökumenikus istentisztelet. Szentegyházi Gyermekfilharmónia

Szeptember 8. Hermán M. János

Október 13. Kelemen Csongor

November 10. Lészai Róbert

December 8. Kelemen Csongor és Hermán M. János

Decembert 15. Missziói konferencia. Vendég igehirdető

December 26 - Karácsony II. napja Kelemen Csongor

A kárpátaljai gyülekezetek számára is hirdetésünk gyűjtést. Bankszámlánkra is lehet adományt küldeni!

Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente, Zwolle

VIANEN ---Szolgálati rend az Új Vianeni Gyülekezetben

A Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Egyházközség megbízásából hirdeti Isten igéjét Sólyom Uzonka Lilla. További tájékoztatás Sólyom Uzonka Lilla lelkipásztornál. Email: s.uzonka@gmail.com / Tel: +31 6 199 86 225

Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan), hanem: Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw)

Szolgálattevő lelkipásztor: nt. Sólyom Uzonka Lilla

Istentiszteletek kezdete: 13.30

A 2024-re tervezett dátumok: január 28; február 25; március 24; április 28; május 26; június 23-elmarad; szeptember 22; október 27. és december 1.

ISTEN IGÉJE:

„Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.”

ÉZSAIÁS KÖNYVE 40. RÉSZ 31. VERS

A nagyvilág magyarsága 2024 és 2034 között Szenczi Molnár Albert (Szenc, 1574. augusztus 30. – Kolozsvár, 1634. január 17.) emlékének adózik

Millisits Máté művészettörténész

összeállítása

„Der Herr ist mein hütender
Pastor, darum fehlt mir an nichts“

Albert Szenci Molnár, der humanistische Reformator

Albert Szenci Molnár's Lebenswerk ist das besonders wichtige, verbindende Kettenglied zwischen dem westeuropäischen und dem osteuropäischen Protestantismus.

Albert Molnár wurde in Nordungarn, nahe Pozsony (heute Bratislava) am 30. August 1574 in der Kleinstadt Szenc geboren. Seine schulische Laufbahn begann in seiner Geburtsstadt, später studierte er paar Monate in Győr. Am 28. November 1596 wurde er Schüler der gönci reformierten Schule. In dieser nordungarischen Stadt (Komitat Abaúj) konnte er Gáspár Károli kennenlernen, dessen Bibeldrucker-Arbeit für sein ganzes späteres Leben inspirierend wirkte. Student des Debrecener Reformierten Kollegiums wurde er im Sommer 1598. Hier in der „Bürgerstadt“ hielt er sich bis Januar des Jahres 1600 auf. Im November des gleichen Jahres ging er aus seiner Geburtsstadt auf die lange Pongrád-Reise ins Ausland, wobei er in Universitätsstädten des Protestantismus mit herausragender Bedeutung, in Wittenberg, Heidelberg und Straßburg studierte. 1602 fuhr er nach Genf, hier traf er Theodor de Bèze (1578-1604), der als Nachfolger Johannes Kalvins der zehnte Führer der Stadt und der erste Rektor der dortigen Akademie war. Bei diesem Treffen dürfte Szenci den alten genfer Reformator, bis zu den Toren geführt, vor dem Bild Kalvins stehend zugehen hören: „Er wurde in Christus mein Vater“. Diese Offenbarung ist nicht nur der Ausdruck und Geständnis persönlicher Respektes, sie ist zugleich eine Manifestation der Dankbarkeit der zweiten Generation der Reformation gegenüber ihrer Vorgänger.

Im selben Jahr bereiste Szenci auch Italien, wo er viele Städte besuchte, in seinem Tagebuch behandelt er jedoch nur seine Erlebnisse in Loretto ausführlicher. In dieser Notiz finden wir zugleich die Ansicht des reformierten Menschen: „hier sah ich der Götzendieners und des heiligen Ortes wegen eine große Pilgerschar...“ und gleichfalls die Gedanken des humanistischen Denkers, der sich für die Epigraphie begeisterte, wobei er die eingravierten Inschriften an der Wand der Kapelle ebenfalls aufzeichnete. Sein lange Jahre geführtes Tagebuch dient als Quelle, um die, nicht immer friedliche Beziehung der protestantischen Konfessionen kennenzulernen. Albert Szenci Molnár vermittelte durch seine Aufzeichnungen ebenfalls die Inschrift an der Kanzel der fürstlichen evangelischen Kirche: „Wer die Lehren Kalvins im Herzen trägt, soll wissen, - diese Kanzel ist für ihn verbotener Platz.“

Seine alleinverstehtende redaktionelle und Übersetzungstätigkeit begann 1604 mit der Ausgabe des Dictionarium Ungaro-Latinum (Ungarisch-deutsches Wörterbuch), das 1607 vom „Kis Kétekezés“ (Der kleine Katechismus) und vom Palmen (Palmen) gefolgt wurden.

Die durch Gáspár Károli im Jahre 1590 überarbeitete und in Vizsoly gedruckte Heilige Schrift verlegte Szenci zweimal 1608 und 1611 wieder mit kleinen Verbesserungen. Beide male schickte er zum Teil der Bibel seine Katechismus- und Palmenübersetzungen und auch eine reformierte Agenda. Zwischen den beiden Ausgaben der Heiligen Schrift kam sein, die ungarische Grammatik behandelndes Werk, die Ungarische Grammatik in die Druckerei.

Nach seinem langen, mehr als zehn Jahre dauernden und mit vielen Schwierigkeiten begleiteten Aufenthalt im Ausland, kehrte er 1602 mit seiner ganzen Familie in das Karpaten-Becken heim. Im darauffolgenden Jahr übernahm er in Komárom für kurze Zeit das Pfarramt. Laut seines Tagebuches besuchte er im Januar 1603 mehrere nordungarische Städte. Hier in Szendrő traf er Andrej Papi, in Kisközlő

Kristóf Sós von Sövár der gelehrte Predigenschreiber, Géza, Helme, Török, in diesen Städten schenkte mir Frau Fruzina Pecori, deren Sohn in Linz studierte, vier Thaler. Der Predikator war hier Andrej Szikszai.

In Siebenbürgen erkrankte er auch einen Besuch 1603. In Fogaras traf er seinen späteren Unterstützer, Gábor Bethlen (1593-1629), den Fürsten von Siebenbürgen. Nach drei Jahren Aufenthalt im Karpaten-Becken kehrte ins deutsche Land zurück, wo er zum Kantor, später zum Rektor der oppenheimer Schule ernannt wurde. 1607 im Jahre des Hundertjahresfeiern des Beginns der Reformation, übersetzte Albert Szenci Molnár die Predigten des heiligeren Abraham Scultetus. Mit der finanziellen Unterstützung Gábor Bethlens verlegte Albert Szenci Molnár das, 1609 in eingetragte Form gedruckte Hauptwerk Johannes Kalvins, das Institutio Religionis Christianae in ungarischer Übersetzung, das 1614 in der

deutschen Stadt Hanau erschienen ist. Die letzten zehn Jahre seines Lebens verbrachte er wieder im Ungarnland, erst in Kassa, später in Kolozsvár (Klausenburg), in der „Schatzstadt“. Siebenbürgens, wo er dann am 17. Januar 1634 verstarb. Die größte Errungenschaft der vielfältigen Übersetzungs- und Redaktionsarbeit Albert Szenci Molnárs ist, dass die geistigen Schöpfungen der helvetischen Reformation auch zu den Werten des ungarischen Protestantismus werden konnten.

Szenci Molnár Albert: 42. zsoltár

Mint a szép híves patakra
Az szarvas kívánczik,
Lelkem úgy óhajt Uramra,
És hozzá fohászkodik.
Tehozzá én Istenem,
Szomjúhozik én lelkem;
Vajon színed eleiben
Mikor jutok, élő Isten?
Könnyhullatás ím énnékem
Kenyérem éjjel-nappal,
Midőn azt kérdik én tőlem:
Hol Istened, kit vártál?
Ezen lelkem kiontom
És házadat óhajtom,
Hol a hívek seregében
Örvendek szép éneklésben
És lelkem, mire csüggedsz el,
Mit keseregsz ennyire?
Bízzál Istenben s nem hágy el,
Kiben örvendek végre;
Midőn hozzám orcáját
Nyújtja szabadítását.
Ó én kegyelmes Istenem,
Mely igen kesereg lelkem!
Mert terólad emlékezem
És Jordánnak földéről;
Szent helyedre igyekezem
És Hermon kiált mélységet,
Midőn én fejem felett
A sok sebes víz megindul,
Mint egy erős hab megzúdul.
Sebessége árvizednek
És a nagy zúgó habok
Én rajtam özveütköznek,
Mégis hozzád óhajtok:
Mert úgy megtartasz nappal,
Hogy éjjel vigassággal
Dicséreteket éneklek
Néked, erős őrizőmnek.
Mondván: Isten, én köszálam!
Mire felejtesz így el?
Ellenségim vannak rajtam,
Gyászban járok veszéllyel:
Mert az ő hamis nyelvek
Csontaimban megsértnek;
Mert így bosszontnak ellened:
Lássuk, hol vagyon Istened?
Én lelkem mire csüggedsz el,
Mit keseregsz ennyire?
Bízzál Istenben s nem hágy el,
Kiben örvendek végre:
Ki nékem szemlátomást
Nyújt kedves szabadulást;
Nyilván megmutatja nékem,
Hogy csak ő az én Istenem.
„Mivel az Igaz Vallással folytatott dialógus Szenci

Albert Szenci Molnár

Gedenkjahre 2024-2034

Molnár első kiadott magyar fordítása, a szöveget úgy is tekinthetjük, mint fordítói képességeinek bizonyítékát. Egyúttal ez az első magyar nyelvű szöveggel megjelent egy lapos nyomtatvány és a műfaj kevés Magyarországon kívül megjelent képviselőinek egyike.

Nem lehet véletlen, hogy ez a magyar szöveg 1606-ban jelent meg, ha figyelembe vesszük mindazokat a fordítási munkákat, amelyekhez Szenci Molnár ebben az időszakban támogatókat keresett. A zsoltárok magyar kiadását „Könyves” Móric hessen-kasseli tartománygrófnak (1570–1632) ajánlotta. Móric csak 1605-ben tért át a kálvinista hitre, a hesseni ún. „második reformáció” során. Ebben az időben már nagy érdeklődést mutatott a magyarországi és erdélyi kálvinisták sorsa iránt, Jacques Bongars (Bongarsius, 1554–1612) francia diplomatán és humanistán keresztül, ahogy utóbbinak IV. Henrik királlyal folytatott levelezéséből értesülhetünk. A tartománygróf különleges kapcsolata Magyarországgal és a magyarokkal nem volt véletlen. Családja kötelességének tartotta, hogy fenntartsa Magyarországhoz kötődő dinasztikus örökségét, hiszen ősük volt Thüringiai Zsófia (1224–1275) brabanti hercegnő, Magyarországi Szent Erzsébet leánya.

Utóbbi Európában (és különösen Németalföldön) nagy népszerűségnek örvendett és a legtöbb dinasztia megkísérelte bebizonyítani vele való rokonságát. Móric idejében a család magyar gyökereit még mindig számon tartották, szélesebb körben is, ahogy az számos német és holland forrásból kiviláglik.

Szenci Molnár a zsoltárok fordításának előszavában latinul és magyarul azt írta, hogy a tartománygróf még magyarul is tudott. Állítását egy anekdotával támasztja alá, amelyet Thököly Miklós késmárki bárótól, patrónusának, Thököly Sebestyénnek fiától hallott: ő mesélte neki, hogy hallotta Mórictól magyarul beszélni Dillenburghban, a Nassau család otthonában. Szenci Molnár saját bevallása szerint amikor ezt meghallotta, megesküdt, hogy neki ajánlja a könyvet. Móric 1600-ban született fiának dedikálta új magyar nyelvű tanát is. Nagyon valószínű, hogy Móric szintén kapott egy példányt a magyar nyelvű Igaz Vallás nyomtatványból, bár erre vonatkozó bizonyítékkal nem rendelkezünk.

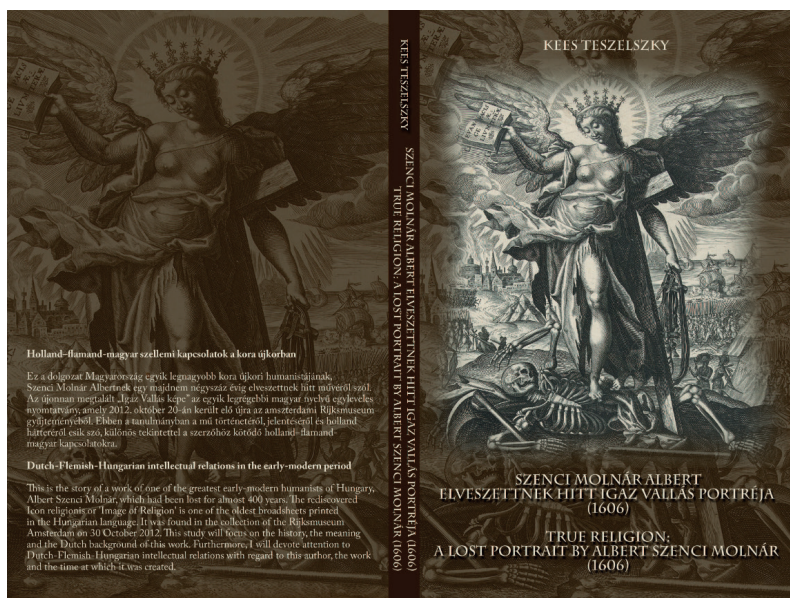
Az eredeti antwerpeni nyomtatványhoz hasonlóan az Igaz Vallásról szóló magyar kiadvány megjelenése is szorosan kötődik viharos politikai változásokhoz, az 1606-os magyarországi és erdélyi eseményekhez, amelyek nagy hatással voltak az ezeken a területeken élő kálvinista közösségekre. Ebben az évben ért véget az 1604-ben indult, I. Rudolf elleni magyarországi és erdélyi felkelés, amelynek vezetője Bocskai István volt. A Bocskai-felkelés nem sokkal azután fejeződött be, hogy Szenci Molnár Albert munkája elhagyta az augsburgi nyomdát, hiszen erre 1606. május 14. és 28. között került sor, a Rudolf király és Bocskai fejedelem közötti bécsi békét pedig – az 1605. végén induló bé-

ketárgyalásokat követően – 1606. június 23-án írták alá. A Habsburg udvar elismerte Erdély különállását és teljes körű vallási jogokat biztosított a magyarországi protestánsoknak, köztük a kálvinista hit követőinek is.”

Forrás: Szenci Molnár Albert elveszettnek hitt Igaz Vallás portréja (1606) avagy holland–flamand–magyar szellemi kapcsolatok a kora újkorban // True Religion: a lost portrait by Albert Szenci Molnár (1606) or Dutch–Flemish–Hungarian intellectual relations in the early-modern period

Kees Teszelszky Budapest, 2014, p.33-35.

Online letölthető: <https://mek.oszk.hu/13000/13049/13049.pdf>

SZENC: A vég és a kezdet

Lezárult a Szenci Molnár Albert Napok, és megnyílt az Anyanyelvi Napok rendezvénysorozat /2023 november – december/

Ökumenikus istentisztelettel és ünnepi műsorral zárult a Csemadok egyik nagyrendezvénye, az 54. Szenci Molnár Albert rendezvénysorozat Szencen. Egyben megnyitották a december közepéig tartó Anyanyelvi Napokat. A Csemadok Szenci Területi Választmánya egyik legnagyobb vállalása a Szenci Molnár Albert Napok levelezéslése. Tették ezt már 54. alkalommal, így gondolható, hogy jövőre kerek, jubileumi rendezvénysorozat tárul az érdeklődők elé.

A Csemadok Országos Tanácsa megbízásából az idei évben (2023) október 6-a és november 11-e között több Szenc-vidéki településen és a Galántai járásbeli Jókán is tartottak előadást a rendezvénysorozat keretén belül.

A zárórendezvény ökumenikus istentisztelettel vette kezdetét a szenci Szent Miklós templomban, ahol Bohony Beáta réte-boldogfai református lelkész és Pammer Tamás szenci káplán hirdettek ígét. Az ün-

nepség a Szenczi Molnár Albert Alapiskolában folytatódott, ahol Matus Mónika, igazgató üdvözölte a jelenlévőket.

A jeles rendezvénysorozat záróakkordja egyben nyitány is lett, hiszen Szakonyi Károly levelének felolvasásával megnyílt az Anyanyelvi Napok rendezvénysorozat. A Csemadok Országos Elnöksége 2023-tól felújítja az egykor sikeres anyanyelv hete rendezvénysorozatát Anyanyelvi Napok címmel. A rendezvény november 13-tól, a magyar nyelv napjától december 16-ig, Kodály Zoltán születésnapjáig tart.

„Minden nemzet addig létezik, amíg megőrzi anyanyelvét. Tudunk elveszett népekről, akik ugyan nem haltak ki, de elnémultak, mert elsovadt anyanyelvük. Több mint hétezer nyelv van a világon, köztük a miénk. A nagyokhoz képest kicsi, és sok támadás érte az évezredek folyamán. Mégis mindig megmaradt, mert inkább gyarapodott, mintsem veszített. Ez az ereje. Befogadja a hozzá érkezőt, a maga képére formálja a jövevényszavakat, amit pedig a természete nem kíván, azt kivetí. Ahogy a folyó is kivetí partjára a hulladékot.

A magyar nyelv gazdag és szép, és ezt nem csak mi

magunk gondoljuk így, de minden idegen, aki megismeri.

Bernard Shaw angol klasszikus író egyszer azt mondta, ha magyarul írhatta volna műveit, nyelvileg sokkal kifejezőbbek lennének. Mi tudjuk, miért. Mert nyelvi szabályaink, a szinonimák változatossága, a fo-

galmak megnevezéseinek sokfélesége, a tájszavak gazdagító ízei végtelen lehetőséget adnak az írás vagy a beszéd színességére.

Gondoljunk Arany Jánosra, nyelvteremtő erejére, arra a csaknem hatvanezer egyedi szavára, amivel olyan csodálatos költészetet teremtett. Szavak bőségéből meríthetett Petőfi és más jeles költőnk is, napjainkban pedig Juhász Ferenc hozott létre a lírában új nyelvi gazdagságot anyanyelvünk kiapadhatatlan forrásából. Mert nyelvünk őrzi az ősi szavakat, és sarjaszt újakat. Szeretjük, s ha szeretjük, hát óvjuk anyanyelvünket.

Védeni kell a külső, romboló hatásoktól, köznyelvi elszegényedéstől, a médiákból áradó renyhe beszéd-től, a technikai civilizációval járó fogalmak öszvéresítésétől, amikor például angol (vagy más) szavakhoz ragasztunk magyar ragokat, s óvni a hangzás torzulásától. Nem könnyű a kisebbségnek megőrizni anyanyelvét, a nyelv tisztaságát egy más nyelvi közegben. De a magyarországi nyelvhelyességi versenyeken részt vevő határon túli diákok eredményes részvétele, szép beszéde, mindig üzenet a kisebbségben élők anyanyelvi hűségéről, amiért köszönet illeti őket és tanáraikat.

Ez a nyelv tartott és tart össze minket, gondolkodhatunk többféleképpen, de anyanyelvünkben egyek vagyunk. Vigyázzunk rá! - szól Szakonyi levele, amelyet Kaszás Kornél, Petőfi ösztöndíjas tolmácsolt a jelenlévőknek.

Lezárult a Szenczi Molnár Albert Napok rendezvénysorozat.

Fotó: Neszméri Tünde

A Szenczi Molnár Albert Napok zárórendezvényén közreműködtek az alapiskola tanulói. A Villanások című programot Molnár Enikő és Sándor Erika rendezte, közreműködött a Gombocska énekkar Tóth Katalin vezetésével. Szenczi Molnár Albert munkásságát interaktív módon mutatták be.

Görföl Jenő, a Csemadok országos titkára a köszörűzés előtt mondott beszédet. Felvetette az ötletet, hogy jövőre látogassanak el Kolozsvárra az érdeklődők, a nagy előd nyomában járva. A reformátusok a jövő évet Szenczi Molnár Albert emlékének szentelik, hiszen 450 éve született és 390 évvel ezelőtt hunyt el. Szomolai Andrea. *Forrás: ma7.sk*

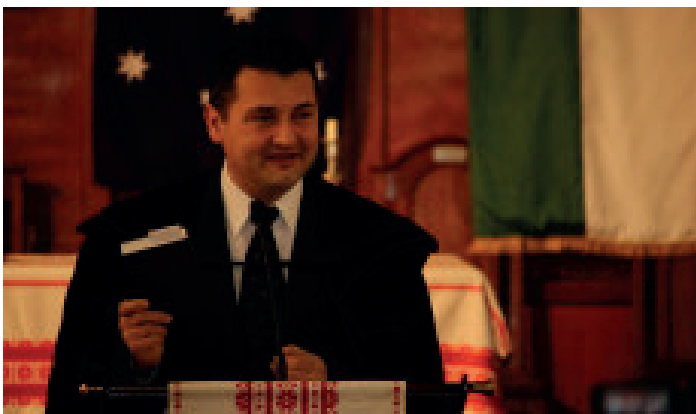

Csorna Károly eredeti rajza az «Institutio» fordításának címlapján közölt egykorú metszet után. Szenczi Molnár Albert arcképét Csorna Károly festette a «Keresztényi religio és igaz hitre való tanítás. Mellyet deákul irt Calvinus János. Magyar nyelvre fordított ...Molnár Albert. Hanau 1624»

Kép forrása: [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Csorna_Karoly.jpg)

Ausztrália: Adelaide-ben lelkészként

Szabó Attila, az Adelaide-i Magyar Református Gyülekezet lelkipásztora

Szabó Attilát a helyi közösségben mindenki ismeri és tudják, hogy fontos neki a helyi magyar közösség. A vele készült interjúban arról kérdeztem, hogyan került Adelaide városába és milyen tapasztalatokat szerzett az elmúlt 18 év alatt, a munkája során.

Te magad erdélyi magyar vagy és most Ausztráliában élsz és dolgozol. Hogyan kezdődött a lelkészi hivatásod, mindig is Adelaide-be készültél?

24 évesen 1997-ben kerültem ki a kolozsvári teológia padjai közül, és szórvány lelkészi munkát kezdtem el végezni Románia olténiai területén a Kárpátokon túl Csiha Kálmán püspök kérésére. Ezeken a részeken nemcsak a szórvány magyarokkal kellett felépíteni egy gyülekezetet, hanem a 60-as 70-es és 80-as években letelepedett magyarokkal is, akik a kommunizmus idején odakerültek. Ezeknek az embereknek nem volt lehetőségük magyar közösségeket keresni, hiszen ezeken a területeken nem is volt jelen soha magyarság ilyen számban.

Milyen volt az ottani munka?

Nem volt túl sok tapasztalatom, hiszen akkor kerültem ki friss lelkészként a teológiáról és mégis meg kellett szerveznem egy gyülekezetet; Isten segítségével sikerült is az ottani magyaroknak egy református gyülekezet elindítani. Ez a mai napig működik és akkoriban a környező három település pásztorálását is innen láttam el. Még nem volt családom, egyedül voltam, úgyhogy minden erőmmel erre a munkára tudtam koncentrálni. Erre szükség is volt.

Innen vezetett az utad Adelaide-i Magyar Református Gyülekezethez?

Igen. Szórványban és diaszpórában az egyház és a magyarság kéz a kézben kell, hogy járjon mert, ha az egyik meggyengül, vagy nem támogatják egymást, akkor a másik is erejét veszti. 2000-ben Csiha Kálmán püspök Ausztráliában járt és látta az adelaidei magyarság igényét. Nem volt lelkészük, hanem kéthavonta egyszer jött el istentiszteletet tartani egy evangélikus lelkész, így valóban nagy szükség volt egy saját lelkipásztorra. 2001-ben megkérdezte, hogy van-e kedvem Ausztráliába menni lelkészként és mondtam, hogy gondolkodnom kell egy kicsit, adjon három napot. Azt válaszolta, hogy rendben, 24 óra múlva hívlak, addig gondold át. Hárman pályáztunk az állásra és majdnem egy évig tartott mire a vízum megérkezett. Így vállaltam el 2002 októberében két évre a szolgálatot és most már 18 éve kint vagyok Dél-Ausztrália fővárosában. 2006-ban már a feleségemmel, Zsuzsával jöttem vissza és immáron két gyermekünkkel élünk itt. Nem volt könnyű az első időszak, de Zsuzsa ma már

pszichiátrián dolgozik főorvosként, én pedig mentálhigiénás szakemberként a civil foglalkozásomban.

Akkor munkád részben kapcsolódik a lelki gondozáshoz és a lelkész hivatásodhoz is.

Amikor kijöttem ide láttam, hogy mennyire elvezettek az emberek és mennyi problémájuk van lelkileg és úgy éreztem, hogy nem vagyok eléggé felkészülve ezekre a helyzetekre hiszen ezek speciális helyzetek, merőben más, mint az otthoni gyülekezet. Ezért képezni kezdtem magamat. A gyülekezetben sokszor van olyan helyzet, amikor tudom hasznosítani azt a tudást, amit ezeken a helyeken tapasztaltam. Itt a gyülekezet befogad mindenkit. Az emberek a közösségi hiányukat is kielégítik és egészen máshogy kapcsolódnak egy-egy gyülekezeti alkalomhoz, úgyhogy ehhez alkalmazkodni kellett. Elkezdtem tanácsadást tanulni és utána pedig ráépítettem a gyülekezeti szociális munkát. A fő területem a mentálhigiénia és a bevándorlók felzárkóztatása volt.

Ezt hogyan kell elképzelni a mindennapokban?

A frissen érkezett magyaroknak segítek munkát szerezni, sokszor lakást is. Elmegyek velük autót vásárolni, megmutatom a várost és segítem őket abban, hogy minél előbb be tudjanak illeszkedni és részei tudjanak lenni az itteni magyar közösségnek, ha erre igény van. Mindemellett tiszteletben tartom, hogyha már otthon sem kifejezetten vallásos életet éltek, akkor itt sem kötelező templomba járni, viszont jó, ha tudunk egymásról. A gyülekezetben magyar közösséget is építünk és ezért veszek részt a Kőrösi Csoma Sándor Programban is. A gyülekezet találkozási pont is és kulturális központ is egyben. Évente sok „nem istentiszteleti jellegű” esemény is van. Szoktunk szalonnát sütni, van Erdély nap vagy húsvéti vásár és nagyon sok programmal próbálunk jelen lenni az itteni magyarság életében.

Ez jól hangzik, hogyan kell elképzelni egy húsvéti vásárt Adelaide-ben?

Ezt a vásárt minden évben meghirdetjük és az ausztrálok nagyon szeretik, hiszen lehet lángost, gulyást és nagyon sokféle süteményt vásárolni és fogyasztani. Szerencsére nagyon sokan jönnek el, szeretik az emberek. A bevétel, ami ebből származik szerencsére fedezi az éves bérleti díjat, amit a templomért fizetünk.

Milyen létszámú a magyar egyházi közösség Adelaide-ben?

Nagyjából 400 aktív tag van, beleértve a katolikus gyülekezetet és az egyéb szervezeteket is. Tehát nem ez a legnagyobb magyar közösséggel rendelkező ausztráliai város, de a Sydney vagy Melbourne városában lévő gyülekezetek létszáma nem annyival nagyobb, mint amennyivel több magyar él ezeken a területeken.

Sokat változott a közösség azóta, mióta kijöttél? Milyen volt akkor a gyülekezet?

A gyülekezet a 16 év alatt majdnem száz százalékban kicserélődött. Akkor még éltek a régen kíván-

dorló magyarok, javában idősebb emberek. Nagyon kedvesek voltak velem. A főként 56-ban kivándorolt gyülekezeti tagok nagyon stabilan jelen voltak a gyülekezeti életben, úgyhogy mindenben lehetett rájuk építeni és ez a mai gyülekezeti életet is meghatározza. Ma a gyülekezet nagy része a 80-as években Ausztráliába bevándorolt erdélyi, délvidéki és magyarországi magyar. Sokszor ezekben a közösségekben már az is sokat jelent valakinek, ha magyar szót hall.

Itt az anyaországban nem gondolunk bele abba, hogy egy magyar szó elhangzása is milyen érzelmi töltséggel rendelkezhet kint.

Valóban erősebb értelmet hordoz egy magyar mondat vagy egy magyar szó az utcán. Amikor az ember távol van az otthonától, akkor elkezd az identitását is újraértelmezni és ezért nagyon fontos, hogy tudjunk hova visszanyúlni, tudjuk, hogy honnan jöttünk, mik a gyökereink és ne felejtsük el, hiszen ezek tesznek azzá minket, akik vagyunk. Persze ezt is szépen kell csinálni, sosem szabad a végletek irányába elmenni.

Neked egy nagyon szép és nehéz feladatod van, hiszen lelkészként és közösségi vezetőként is helyt kell állnod, figyelve arra, hogy egyik se csorbuljon.

Az Igének az igazságát mindig tolmácsolni kell és figyelni kell arra is, hogy mindenki érezze azt, hogy van hová tartoznia akkor is ha ehhez nem tud szorosán kapcsolódni. Lelkészekként mi vagyunk itt a képzett közösségépítő emberek, ezért felelősségünk van abban, hogy a közösség valóban épüljön. 10 éve megkértek, hogy az itteni magyar szövetségnek, a DAMESZ-nek legyek az elnöke, ezért igyekszem ott is helytállni.

Ha jól veszem ki a szavaidból, akkor ez a lelkészi munka sokkal szerteágazóbb, mint egy anyaországi lelkészi munka, sőt talán még egy szórványtelepüléshez képest is összetettebb.

A helyzetünk egyediségéből fakad ez. Egy 1, 5 milliós nagyvárosban kell azt a kevés létszámú magyart összetartani; és azért dolgozunk, hogy mindenki, aki szeretne kapcsolódni, annak legyen hová; és miután bekapcsolódott, érezze, hogy valóban egy otthonra talált.

Ráadásul a távolságok is nagyon nagyok Ausztráliában.

Igen, de ezt áthidaljuk a telefonbeszélgetésekkel, mert szerencsére nagyon olcsó itt a telefon. (Nevet)

Sok feladatod közepette, az egyházi szolgálatok, a DAMESZ és a civil munkád mellett, hogyan tudsz feltöltődni?

Szeretek egyedül is töltődni, de az a legjobb, amikor a másik három ausztráliai lelkésszel évente egyszer találkozunk egy hétre és az valóban lelki feltöltődést ad számunkra. Hasonló gondokkal küzdünk a munkánkból kifolyólag és támogatni tudjuk egymást ebben. Emellett szeretek biciklizni vagy nagyokat sétálni az itteni helyeken vagy a természetben; illetve évente

egyszer haza szoktunk menni Erdélybe a nagyszülőkhöz. Szeretem az ausztrál munkahelyemet mert úgy érzem, hogy az itteni közösségért is sokat tehetek és új kihívások elé állít a munkám. Érdekes, hogy itt tudom hasznosítani az európai származásomat is, mert egy ide vándorolt lengyelrel vagy szerbrel, esetleg románval egészen máshogyan tudok beszélni, mint egy itteni ausztrál munkatárs.

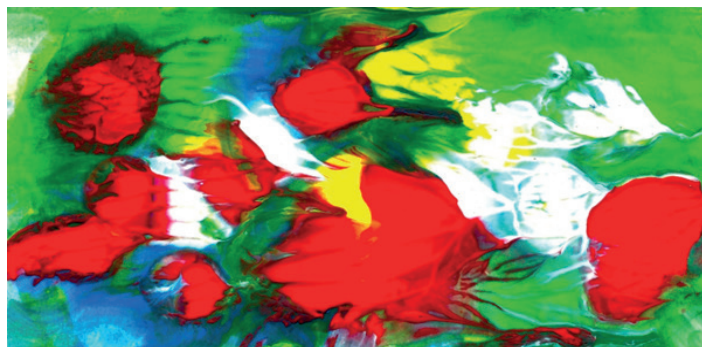
Úgy tűnik, hogy egy látszólagos hátrányból mégis előny tudott kovácsolódni; és ezt tudod hasznosítani a mindennapjaidban.

Igen, ez valóban így van, Isten gondviselése van ebben. Amikor kérkeztem, az akkori gondnok azt mondta nekem, hogy nézzek szét itt 5 év múlva, szinte már senki sem lesz. Az akkori tagok valóban nincsenek már köztünk, de Isten gondoskodott arról, hogy legyen új gyülekezet, ahol mindig hangsúlyozom, hogy legyünk elfogadóak és szeretettel forduljunk a közösség felé.

Szórványban és diaszpórában az egyház és a magyarság kéz a kézben kell, hogy járjon mert, ha az egyik meggyengül, vagy nem támogatják egymást, akkor a másik is erejét veszti.

Az Interjút Orbán Johanna készítette.

Forrás: korosiprogram.hu

Horváth Piroska: Magam helyett

Óvoda, mint a béke szigete

Az óvodás évek gyerekkorom egyik legmeghatározóbb éve volt. Az utcánk végén volt az intézmény, akkoriban Marosvásárhely utolsó utcájaként.

Különös évek voltak a primitív kommunizmus árnyékában. A napi 2 órás televíziós műsorból ömlöttek ránk a Kárpátok Génuszának és feleségének csodálatos megvalósításai. Én csodálkoztam azon, hogy ilyen méretű megvalósítások mellett miért kell órákig sorba állni a havi cukor-liszt-vaj fejadagért.

Az üzletek állandóan üresek voltak, de három dolog soha nem hiányzott: babkonzerv, marmaládé (főzött dzsem) és eugénia (gyerekkorom csokis keksze).

Miközben a társadalomban tombolt a butaság, nő meg az agymosás, mi gyerekek próbáltunk gyerekek maradni.

Az óvoda számomra a béke szigete volt, annak ellenére, hogy a társadalom primitívsége ide is begyűrűzött.

Például a tömbházunkban lakó, románnyelvű tanító néni sarokba állított, mert nem akartam megtanulni számára kifogástalanul románul.

Én magyar nyelvű csoportban voltam – mind a három éven keresztül. Így, visszagondolva, nem is volt kérdés számomra, hogy magyar gyerekekkel járok, magyar nyelvű ovis csoportba. Voltak román csoportok is – velük állandóan „harcban” álltunk, és verekedtünk.

Marosvásárhely a Székely Autonóm Tartomány központja volt 1968-ig, amíg a hatalomra kerülő cipész, Nicolae Ceausescu, meg nem szüntette. Kádár János állítólag ezt jónak találata, és marosvásárhelyi látogatása alatt meggyőzte a Kárpátok Génuszát, hogy Magyarországnak nincsenek területi követelései és csináljon a magyarokkal, amit akar.

Csinált is: elkezdődött a falurombolás.

De óvodásként ezeket az összefüggéseket nem ismertem. Örvendtem, hogy magyarul beszélhetek, gondolkodhatok, álmodhatok.

Mivel sok román barátom is akadt a tömbházunk körül, eléggé korán megtanultam azért románul. Nagytatám jelezte, hogy az „ellenség nyelvét ismerni kell”. Ez hatott rám, és komolyan vettem.

De az óvodában magyarokkal barátkoztam, magyar óvónénink volt. Az asszisztens nénink is magyar volt, és ha jól emlékszem, akkor az óvoda igazgatója is.

Az óvodában magyarul játszottam, otthon, a tömbházunk körül, inkább románul. Ezzel semmi baj nem volt. Kivéve, amikor nemzetiségem miatt próbáltak megalázni. ezek az esetek legtöbbször komoly verekedésekben végződtek.

Mindig büszke voltam magyarnak lenni, erdélyinek lenni. Ez a büszkeségem akkor szenvedett kissé csorbát, amikor évek múltán, római ösztöndíjasként, a magyar határon egyik magyar határőr azt kérdezte tőlem, hogy „ön hogyan beszél ilyen jól magyarul”... Sajnos ez, később megértettem, korszak-betegség volt. Az értelem beszűkülése, a trianoni határok megjelenése az emberek agyában.

Úgy az óvodában, mint később az elemi iskolában, majd a középiskolában én magyar osztályba jártam. A román nyelv számomra mindig is idegen nyelv volt, az is marad.

Természetesen, ahogy a román törvények megkövetelték, annak rendje s módja szerint leérettségiztem román nyelv és irodalomból is.

Román barátaim mind a mai napig vannak, mint ahogy olaszok, németek szintén. Örvendek, hogy be-

szélem a nyelvüket, ha a történelem viharai ilyen közel sodortak egymáshoz.

Szép gyerekkorom volt, szép óvodás évekkkel. Mindig szeretettel gondolok vissza.

Fiamat már kiskora óta, amikor Marosvásárhelyen járunk, elviszem az óvodámhoz. Fontosnak tartom, hogy lássa gyerekkorom helyeit, így könnyebben tud párhuzamot vonni a saját, és édesapja gyerekkora között.

Sikerült Fiamban elültetni Erdély szenvedélyes szeretetét. Ha csak „ennyit” értem el az életemben, akkor már érdemes volt élnem.

Írta dr. Szakács Ferenc Sándor

Az a későn született gyermeke volt egyetlen támasza idős éveiben...

Régen hallottam ezt a történetet egy gyülekezeti előjárótól, huszoneves fiatal voltam akkor.

Egy keresztény testvérnő már nagymamaként, negyvenen túl váratlanul észrevette, hogy gyermeket vár. Akkortájt a lányok fiatalon mentek férjhez, huszonevesen születtek. Nem volt szokás ilyen későn gyermeket vállalni, inkább szégyennek számított. A testvérnő hite miatt nem volt képes elvetetni ezt a késői gyermeket, aki aztán szépen felnőtt az unokákkal együtt.

A testvérnőt hosszú élettel, szép korról ajándékozta meg Mennyei Atyánk. Élete utolsó éveiben már állandó gondozásra szorult. Azok a gyermekei, akiket fiatalon szült, maguk is idősek, törődöttek voltak már. Az a későn született gyermeke volt egyetlen támasza idős éveiben...

Hány ilyen „gyermek” van a mi életünkben is? Olyan dolgok, események, amiket nem akarunk vállalni akkor, amikor jönnek, amiknek áldását csak jóval később ismerjük fel?

Adja az Úr, hogy megnyíljon a szemünk és meglát-

hassuk a jót abban is, ami most nem tűnik kívánatosnak. Amit ma haszontalannak vagy szégyellni valónak tartunk, később hatalmas áldások forrása lehet, jó dolgokat cselekszik velünk az Úr!

Kiss Szászi Tünde

Istentisztelet, Húsvét 2024. március 31., Zwolle

Nincs itt

Körülbelül tíz évvel ezelőtt abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy néhány teológustársammal elmehettem Izraelbe. Életre szóló élmény volt ugyanazokon a helyeken járni, mint Jézus, ugyanazokat a hegyeket látni, amiket ő is láthatott, ugyanazon a helyen állni, ahol ő is állhatott.

Annak ellenére, hogy novemberben voltunk ott, egy olyan élményben volt részünk, ami sokkal inkább kapcsolódik húsvéhoz. Ott vagy tehát Jeruzsálemben, ami most már egy világváros, hihetetlenül sok turista, mindenhol körülötted több tucatnyi idegen nyelvet beszélnek, nagyon zsúfolt kis utcák a bazárnál, mindenki próbálja árulni a portékáját - ÉS akárhová nézel, mindenhol látni egy kis irányjelző táblát, amin a következő áll: Church of the Holy Sepulchre - ez azt jelenti: a Szent Sír Temploma. És tényleg, az a templom, vagy inkább templomkomplexum, a világ egyik leglátogatottabb helye. Az a templom, ahol a hagyomány szerint Jézust keresztre feszítették, és eltemették. Igen ám, de van egy kis gond, éspedig az, hogy senki sem tudja 100%-osan, hogy pontosan hol volt az Arimátiai József sírja. És majdnem minden keresztyén hagyomány, egyház épített magának egy bizonyos kegyhelyet, amiről azt mondják, hogy Jézust ott temették el. Van egy temploma az ortodox egyháznak, egy a kopt egyháznak, egy a szíriai egyháznak. És ezek mind-mind megtalálhatók abban a nagy Szent Sír Templomban. Van azonban egy sír, jobban mondva egy kert, amit biblia-kutatók nem is olyan rég fedeztek fel, amelynek legtöbb tulajdonsága megegyezik azokkal, amit a Biblia ír arról a helyről, ahova Jézust temették. Egy kertről van szó, mely valószínűleg egy gazdag emberé volt, van benne egy sziklába vájt sír, és közel van egy helyhez, ahol nyilvános kivégzéseket tartottak. ÉS véletlenül van a közelben egy nagy szikla is, amely félelmetesen hasonló egy emberi koponyához. És a koponyának így mondják arámul: Galgata - Golgota.

Ott álltunk tehát, teológusok, és sokan már dörzsöltük a tenyerünket és azt mondjuk: Fiúk, ez lesz az! Egyszerűen nem lehet másképp! Biztos, hogy ez az a sír, ahol Jézus teste is feküdt! És mindenki izgatottan várta azt a pillanatot, hogy belépjen abba a kis sziklába vájt sírba. De nem volt sok látnivaló. Egy kis kamrához hasonló helyiség, belevésve a sziklába, egy lapos kis emelvénnel, ahova a holttestet teheték, egy kis tér ahol a gyászolók, hozzátartozók állhattak. Ennyi. De ahogyan megfordultál, hogy kimenjél, ismét az ajtót láttad magad előtt, és az ajtón egy egyszerű kis táblácskát, amin 8 kis angol szó volt: He is not here, for he is risen. - Nincs itt, hanem feltámadott.

És egy évfolyamtársam viccelődve megjegyezte: Na ez is jó vicc! Több száz kilométert repülsz, végigjárod a Szentföldet, csak azért, hogy ott legyél, ahol Jézus is volt, és épp az utazásod végén ezt olvasod: Nincs itt, mert feltámadott! Ennyi erővel otthon is maradtunk volna. - De annak ellenére, hogy viccnek szánta a kolléga, nagyon elgondolkodtatott ez a megjegyzése. Mert emlékeztetett arra, hogy sosem csak a földi Jézust kell keresnünk, hanem a feltámadt Jézust. Azt, akit nem találtunk meg abban a sziklásírban.

Nincs itt, mert feltámadott! Olvastuk a kis táblán, és ugyanezek a szavak hangoztak el majdnem 2000 éve lehet hogy ugyanazon a helyen. Ezeket a szavakat hallotta az a néhány asszony, akik szintén a földi Jézust keresték. Vagy legalábbis ami megmaradt belőle, élettelen testét, melyet a Golgotai keresztről vettek le. És ahogyan meghallották ezt a néhány szót, elindított bennük valamit. Egy folyamatot, ami teljesen megváltoztatta őket. Keresztyénekké lettek. Olyan embereké lettek, akik hittek abban, hogy Jézus, a mesterük meghalt, de fel is támadott. Igen, testvéreim, ebben a történetben a legelső keresztyének születését találjuk magunk előtt. És azt hiszem hasznos lehet nekünk, mai keresztyéneknek végigkísérni ezeket az asszonyokat ezen az útfelükön.

Vasárnap van. A szombat, a sabbát utáni nap, és végre nem érvényesek a szombatnap törvények. Azt, amit drága mesterük holttestével már pénteken este meg kellett volna tenniük, de szabadott, most akarják megtenni. És vasárnap reggel korán 3 asszony, Mária, Jakab anyja, Magdalai Mária és Salomé drága olajokat és keneteket vásároltak, hogy Jézus testét bebalzsamozzák. El sem lehet képzelni, hogy hány féle érzés kavargott bennük ebben a pillanatban. Szomorúság, kétségbeesés, gyász, félelem, vagy akár teljes tompa érzéstelenség. Lehet, hogy csupán azt a feladatot látták maguk előtt, amit el kell végezniük. Az utolsó dolog, amit Jézusért tehetnek. Csak nehezen tudjuk elképzelni. Amiben azonban biztos vagyok az az, hogy ez az elmúlt 3 nap kibíráhatatlan lehetett számukra.

De miért megy ez a három asszony a Jézus sírjához? Hát, könnyen azt válaszolhatnánk: megszokásból. Egyszerűen en volt a hagyomány. A zsidók szokása szerint a holttestet be kellett balzsamozni. Testvéreim, biztosan mindannyian megtapasztaltuk valaha, hogy

milyen az, amikor valamit csak megszokásból teszünk. Temetésekkor rengeteg ilyen szokás van, mindenféle. Miért van az például, hogy felénk az a szokás, hogy a halottas háznál lefedjék a tükröket? Megszokás. Miért van az például, hogy Kínában az a szokás, hogy színészeket béreljenek, akik sírnak temetéskor? Megszokás. Miért van az, hogy Urkben, Hollandiában a halottas házaknál minden sötétítőt behúznak? Megszokás, tradíció. Nos, ugyanígy a Jézus holttestével kapcsolatban is: a balzsamozás, ez volt az utolsó, amit meg kellett tenni. Ezzel aztán a földi életet végleg le lehetett zárni.

És ez nagyon feltűnő ebben a történetben: az asszonyok mennek a sír felé, és nem arról beszélnek egymással: Emlékeztek, mit mondott, amikor még élt? Emlékeztek, hogy milyen sokszor beszélt arról, hogy a prófécia beteljesedik, hogy meg kell halnia, és fel kell támadnia? Mi van akkor, hogyha mégis igaz, amit mondott? - de nem erről beszélnek. Az egyetlen gondolat, ami most foglalkoztatja őket a következő: Ó, vajon ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt bejáratától, hogy el tudjuk végezni azt, amiért jöttünk? Az asszonyok egyetlen gondolatai a Jézus élettelen teste körül forogtak.

Ott állnak tehát. Három asszony, kik keresik a földi Jézust, mesterük holttestét. Egyesek csak a hagyomány miatt, mások hálaérzetből, de mindannyian nehéz szívvel, és ugyanazzal az egy gondolattal: Kész, vége!

És ami aztán történt, mind olyan gyorsan ment. Az egyik csoda a másik után. Először látják, hogy nincs ott a nagy kő, aztán látják, hogy hiányzik Jézus teste, és végül látnak egy fehérbe öltözött ifjút, aki ezt mondja nekik: Ne féljete. A názáreti Jézust keressetek, akit megfeszítettek? És azután ez a három hallotta azt a három szót, amiről biztos vagyok, hogy egész életükben visszhangzott a fülükben. Biztos vagyok, hogy életük végén is azt mondták: Sosem fogom elfelejteni, amikor az angyal ránk nézett és ezt mondta: Nincsen itt, hanem feltámadott! Mindig, amikor ezt a történetet olvasom, megdöbben az, hogy milyen kevés idő leforgása alatt történik mindez az asszonyokkal. Nem lehetett több egy-két percnél. És ez a néhány asszony ilyen rövid idő alatt hallotta meg azt a hírt, amely egész életüket megváltoztatta: Nincsen itt. Feltámadott. Ha az előbb azt mondtuk, hogy nehéz elképzelni, hogy milyen érzelmek kavargottak bennük, amikor a sírhoz mentek, az biztosan elképzelhetetlen, hogy mit éreztek, amikor ezt a néhány szót hallották.

Különben, ez nagyon érezhető abban is, ahogyan a húsvéti történetről beszámolnak az evangéliumok. Próbálják csak egyszer ki, a húsvéti történetet sorra elolvasni mindegyik evangéliumból. És igen, sok eltérésre lehet találni a leírásokban, de furcsa módon ez nagyon sok hihetőséget is ad a történetnek. Mert mindegyik történetet szemtanúk beszámolója szerint írták le. És ahogy olvasod a különböző beszámolókat, érezhető, hogy milyen érzelmi hullámvasúton mentek át ezek az asszonyok, és szinte hallod, hogy csak mesélnek és mesélnek, sorra kerülnek elő a részletek,

mindegyik másképp élte meg, volt aki még mindig nem tudta elhinni, és ijedten hallgatott, volt aki boldogan elhitte és legszívesebben a háztetőkről kiáltotta volna szét, ismét másik a megilletődöttségtől csak sír és sír. De mindegyik szemtanú, akárhogy is élte meg, mind-mind ugyanazt a csodálatos hírt hirdeti: Jézus él! Nincs a sírban! Feltámadott!

Ebben a leírásban, a Márk szerinti evangéliumban mégsem teljesen így történik. Az asszonyok még nem szélednek szét, mindenkinek elújságolni a nagyszerű hírt. Sőt, elhallgatnak. Ezt olvassuk róluk: Kijöttek, és elfutottak a sírbolttól, mert remegés és döbbenet fogta el őket, és senkinek sem mondtak el semmit, mert féltek. A történet szerint viszont egyszerű ennek az oka. Éspedig az, hogy keresték őt, a földi Jézust, a Názáretit, de nem találták meg. Nem volt ott. És a feltámadt Jézussal pedig még nem találkoztak, és e találkozás nélkül nem lehetett övék az az öröm, ami az örömhír elhívéséhez kell.

És ezen a ponton mi is fel kell tennünk magunknak a kérdést: mi hogyan keressük Jézust? Hol keressük Jézust? Csak egy bizonyos helyen, például a templomban? Csak bizonyos szokások miatt, például amiatt, hogy húsvétkor templomba szoktunk menni? Vagy csak egy bizonyos érzésben keressük Jézust? Vagy csupán bizonyos cselekedetekben, kötelességekben? Mert hogyha ezt tesszük, és Jézust még most húsvétkor is csak a földi dolgokban, földi helyekben, emberek között keressük, mi is ezt fogjuk hallani: Nincsen itt. És nem is lehet, mert Jézus feltámadt és így nincsen hozzákötve egy bizonyos helyhez, hagyományhoz, valláshoz, emberi kötelességekhez vagy érzésekhez. Nincs itt! Feltámadott!

De testvéreim, tudjátok mi a csodálatos ebben a kijelentésben? Amikor az ifjú, a mennyei követ ezt mondta: Nincs itt, feltámadott! - akkor ezt nem egy fenyegető mutatóujjal mondja. Nem azt mondja, hogy: Hogy merészelitek itt keresni, földi dolgokban? Nem tudjátok, hogy nincs itt? Hogy feltámadt! - ezek a szavak nem elmarasztalóan hangzanak, hanem megnyugtatóan. Hiszen ez is áll előtte: Ne féljete! Nincs itt, hanem feltámadott. És ennek olyan nagy vigasztaló ereje van. Nem hibáztatja az angyal ezeket az asszonyokat, és minket sem azért, hogy Jézus sokszor nem a megfelelő helyen keressük, hanem feloldoz minket annak a súlya alól, hogy Jézust a magunk erejéből keressük meg. Feloldoz ez a néhány szó minket az alól, hogy Jézust ott keressük, ahol nincs, éspedig a földi, mulandó dolgokban, a halálban, hanem engedi, hogy ott keressük, ahol hagyja magát megtalálni, éspedig az örökkévalóságban, és életben.

És ezt Magdalai Mária saját maga megtapasztalhatta. Azt olvastuk: A hét első napján, miután feltámadt, először a magdalai Máriának jelent meg). És így lett Magdalai Mária az első keresztyén. Mert mit jelent keresztyénnek lenni? Azt jelenti, hinni a feltámadt Jézus Krisztusban. És a húsvéti történet szerint nem elég Jézust keresni (főleg nem földi, mulandó dolgokban),

nem elég a feltámadásának hírére hallani, mert ezt az asszonyokat még mindig nem vezette a hitre. Az, ami igazán átütő erejű volt Magdalai Mária számára, az a feltámadt Jézussal való találkozás volt. És ez érte el azt, hogy Mária ezt a hihetetlenül boldog hírt, az Evangéliumot nem tartotta meg magának, hanem mindenkinek hirdette.

Ez az, amit nekünk is kérnünk lehet, kérnünk kell Istentől. Igazi találkozást a feltámadt Jézus Krisztussal. Igen ám, de sokaknak ez olyan nehéznek tűnik, főleg most, hogy tudjuk, hogy önmagunktól ezt nem érhetjük el. Tudjuk, hogy Jézust nem találhatjuk meg, hogyha csupán emberi utakon keressük, mert ezek mind csak a sírhoz, a halálhoz vezetnek. És a sírnál csak ezt fogjuk hallani: Nincsen itt!

De figyeljük csak, milyen szavakkal bíztat minket Pál apostol: Kolossé 1: 27 Ennek a szolgájává lettem a szerint a megbízatás szerint, amelyet Isten nekem a ti javatokra adott, hogy teljesen feltárjam előttetek Isten igéjét, azt a titkot, amely örök idők és nemzedékek óta rejtve volt, de amely most kijelentetett az ő szentjeinek, akiknek Isten tudtul akarta adni, hogy milyen gazdag e titok dicsősége a pogány népek között. Ez a titok az, hogy Krisztus közöttetek van. Ezt Pál saját maga is megtapasztalta...akkor, amikor Jézus neki nem csupán a Damaszkuszra vezető úton jelent meg, hanem Damaszkuszban Ananiással is találkozott...és ebben a két hívő közötti találkozásban ismét megtapasztalta: Jézus valóban él. Hiszen mindketten találkoztunk vele. És aztán azt olvassuk: mintha pikkelyek hulltak volna le a szeméről... hitre jutott.

Testvéreim: nincsen itt? Nincsen itt Jézus? Én azt mondanám: De igen, itt van! Mert nézzen csak mindenki körül. Nézzen mindenki arra, aki mellette ül, akikkel együtt vagyunk ebben a templomban, és ugyanarra a Jézusra gondolunk, ugyanannak a Jézusnak énekeljük a dicséretünket, aki NINCS a sírban, de MÉGIS megígérte a következőt: ahol ketten vagy hárman vannak az én nevemben, ott vagyok én is közöttük. Ketten vagy hárman az ő nevében. Ott van Ő. Ahol ketten vagy hárman az Ő nevében hisznek, ott van Ő is. Ahol ketten vagy hárman az Ő nevében szeretnek, ott van Ő is. Ahol ketten vagy hárman megtapasztalják, hogy a sír, a halál nem a vég, ott van Ő. Igen, ITT VAN Ő! Nem a sírban, hanem itt.

Ezt tapasztaljuk meg idén húsvétkor, hogy Jézus megnyitotta az utat Istenhez és egymáshoz. Kedves testvéreim, így tekintsünk Jézusra és egymásra, és mondjuk egymásnak: Ne féljete! Feltámadott! Itt van! AMEN

Mennyei Édesatyánk, köszönjük neked a legnagyobb nekünk küldött ajándékot, Jézus Krisztust. Ez az a nap, amelyen az Ő végső győzelmét ünnepeljük. Ez az a nap, amelyben megmutatta, hogy a pokol kapui nem állnak ellen a végtelen szeretetnek. Köszönjük Neked ezt, Édesatyánk.

Köszönjük, hogy jövőt adsz nekünk. Úgy, mint az asszonyokat reggel a sírnál, minket is oly sokszor

fogságában tart a múlt, a kilátástalanság, a jövőtlenség. Urunk, a Te szereteted nélkül a mi életünk végén csupán egy nagy kő, a halál van. És ez a kő választ el minket Tőled. Ez a kő, amiről ezt mondjuk: Vajon, ki hengeríti el ezt a nagy követ? Bizonyára senki, rajtad kívül.

Istenünk, áldott vagy azért, hogy húsvétkor ennyi csoda történt: a kő nem volt ott, a holttest nem volt ott, de ott volt egy hírnök, aki a legszebb üzenettel vigasztalta a kesergőket: Nincs itt, hanem feltámadott!

Istenünk, köszönjük, hogy minket mind részesíteni akarsz ebben a csodában. Azt szeretnéd, hogy ez ne csak egy hír legyen, hanem egy olyan hír, amely tényleg késszé tesz a Veled és az egymással való közösségre.

Arra kérünk, segíts minket, hogy ténylegesen Krisztus testévé válhassunk. És ezt főleg az egymással való kapcsolatunkban. Add, hogy tudjuk, érezzük, hogy felelősséggel tartozunk egymásnak a Te színed előtt.

Arra kérünk Istenünk, tedd eggyé egyházadat hitben, reményben és főleg szeretetben, hogy ma, és minden nap bízhatunk feltámadt Fiad ígéretében: Íme, és veletek vagyok minden napon a világ végezetéig! Add, hogy ebből a hitből élhessünk boldog életet. Krisztus érdeméért. ÁMEN

Kelemen A. Csongor prédikációja, mely elhangzott 2024. március 31-én, a zwollei templomban

Zwollei istentisztelet, 2024. április 14. Fotó: Marci Mórió

Dsida Jenő: Hálaadás

Köszönöm Istenem az édesanyámat!

Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat!

Körülvesz virrasztó áldó szeretettel.

Értem éjjel-nappal dolgozni nem restel.

Áldott teste, lelke csak érettem fárad.

Köszönöm, Istenem az édesanyámat.

Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve.

Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban

- itt e földön senki sem szerethet jobban!

Köszönöm a szemét, melyből jószág árad,

Istenem, köszönöm az édesanyámat.

Te tudod, Istenem - milyen sok az árva,

Aki oltalmadat, vigasztalat várja.

Leborulva kérlek: gondod legyen rájuk,

Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!

Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,

Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!

Áldd meg édesanyám járását-kelését,

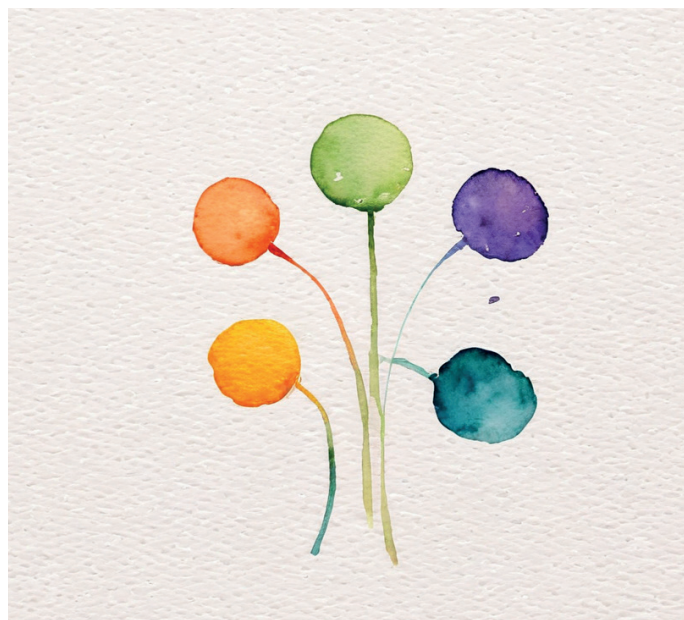
Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését!

Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad,

Áldd meg két kezével az Édesanyámat!

Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat:

Köszönöm, köszönöm az édesanyámat !!!

Jenő Dsida: Dankzegging

Mijn God, heb dank voor mijn lieve Moeder!
Zij omringt mij met waakzame liefde, mijn hoeder
is dag en nacht bezig om mij leven te leren -
Zolang zij beschermt zal niets mij ooit deren.
naar lichaam en ziel – getroost ze zich moeite voor
mij.

Dank U mijn God voor een Moeder als zij!

Dank voor haar ziel, die ochtend en avond
gebeden doet opstijgen tot U voor haar kind.
Dank voor haar hart, dat klopt voor mij, want
hier op aard heeft niemand mij ooit zo bemind!
Dank voor haar ogen, waar goedheid uit spreekt.
Mijn God, ik dank voor mijn Moeder het meest.

Gij weet Heer, hoevelen er zijn, de wezen
die immer wachten op Uw bescherming en troost
Ik vraag U een Zorg voor hen te wezen
want deze armen hebben geen moeder, die troost!
Neem in Uw gunst van hen weg de pijn
erbarm U, laat dat grote verdriet niet zijn!

Zegen de Moeders, haar komen en gaan.
Zegen haar lijden en zegen haar tranen
Zegen haar bidden, zo onvermoeid.
Zegen met beide Uw handen, de Moeder!
Hoor toch mijn innig gebed, mijn Behoeder.
Dank God, heb dank voor mijn lieve Moeder!!

Fordította/Vertaling: Hannie Herman-Mostert

Mennybemenetel ünnepe, 2024. május 9.

Három nap túl sok, tíz nap elrepül

„(Jézus) kivitte őket (a tanítványokat) Betániáig, felemelte a kezét és megáldotta őket. És miközben áldotta őket, eltávolodott tőlük és felvitetett a mennybe. Ekkor leborulva imádták őt, majd nagy örömmel viszatértek Jeruzsálembe; mindig a templomban voltak és áldották Istent.” (Lk. 24:50-53)

Márk evangélista tanúsága szerint a tanítványok mindnyájan elhagyták Jézust és elfutottak. Később Péter odamerészkedett a főpap palotájának az udvarába, s a kereszttel ott voltak az asszonyok és János is. Bánattól összetört szívvel tértek haza, miután Jézus levették a keresztről. Ugyanez a bánat, de még az értetlenség is ott van az Emmausz felé tartó két férfin és azt is tudjuk, hogy a tanítványok a zsidóktól való félelemtől vezéreltetve behúzódtak a zárt ajtók mögé. Pedig hányszor elmondta nekik a Mester, hogy mi fog történni, hogy harmadnapra feltámad. Emlékezetükből kitörölték a heves érzelmek az útmutatást, a kapaszkodót. Túl hosszú volt a három nap. Magdalai Mária a kertésznek nézi, Péter pedig visszatér a haláshálóhoz. Egy szétvert közösség jelenik meg előttünk, melynek tagjai mintha süketté és vakká váltak volna: próbáltak túlélni, ki így, ki úgy.

Aztán Jézus megjelenéseivel mintha vérátömlesztést kapnának, így kapva egyre inkább erőre.

Végül elérkezik ennek a negyven napnak is a vége és Mesterük a tanítványokat Betániáig viszi el, az Olajfák hegyére, ahol kezét áldásra emelve tűnik el a szemük előtt.

Amit ekkor olvasunk Lukács evangéliumában, élénk tárja mindazt a változást, amit Krisztus követőiben a húsvétól eltelt negyven nap elvégzett: már nem húzódnak vissza félelemtől reszkető, bánatos szívvel a zárt ajtók mögé, hanem örömmel térnek vissza Jeruzsálembe és ott láthatólag bátran, a templomban gyűlnek össze. S ez nem a vesztesek biztos nyugalma, hanem az az erő és bizalom, ami az egyetlen élő, kiapadhatatlan forrásból táplálkozik.

Zwolle, 2024 május 19. Igézhirdető: Hermán M. János lelképásztor, úrvacsoraosztás: Hegedűs Csaba és Kiss Szabolcs lelkészek. Kántor: dr. Robert Helder. E helyen is szeretettel köszöntjük Horogszegi Szilágyi-Landek Dániel nagykövet urat, ünnepségünk résztvevőjét. Fotó: Marci Máriaó

Pedig most még kevesebbet tudnak, mint húsvét előtt: Jézus csak annyit mond, hogy maradjanak Jeruzsálemben, amíg eljön a Pártfogó, a Szentlélek, azt nem, hogy ez mikor fog megtörténni. Megkapták már az előleget, amikor Jézus megjelenésekor rájuk lehelt (Jn. 20:19-23), s ez már elegendő nekik ahhoz, hogy rejtőzködőkől vállalók legyenek: a jó hír, az evangélium hirdetői. Megkapták ehhez a felhatalmazást is, hogy az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek a nevébe (igen, bele a Szentháromságba) keresztteljenek (Mt. 28:16-20).

Eltelik tíz nap, ami alatt egy szívvel és egy lélekkel kitartóan vesznek részt az imádkozásban.

Nem szétszélednek, s megy mindenki amerre lát, külön-külön próbálva túlélni, hanem összehúznak: együtt maradnak és imádkoznak. Mennyire más energiák hatnak itt, mint közvetlen húsvét után!

A Szentlélek kitöltetésével pedig kapnak egy erős 'löketet'. Innentől kezdve már nem is tudnak mást tenni, mint amit tesznek: hirdetik a meghalt, de feltámadott Krisztust, aki az üdvösség záloga, csodákat tesznek, gyülekezetet építenek.

Hogyan telt a mi negyven napunk húsvét óta?

Készen állunk-e a mostani napokban keresni egymást lélekben (imádságban) és fizikai valóságunkban is üzenet, telefon, látogatás által?

Várjuk-e a megelevenítő Lélek áradását, kérjük-e, hogy késszé tegyen arra, hogy a hallgatás helyett szóljunk, az üres beszéd helyett (meg)hallgassunk, s arra, hogy szembesítsen magunkkal?

Töltsön el bennünket az erőt adó, megújító Szentlélek, késztesen az imádságra, az egymáskeresésre.

Sólyom Uzonka Lilla

1. Jöjj Gyámolító, jöjj Vigasztaló, Jöjj mennyei Társ,
Hogy a bús árvaságból kiválts!

2. Jöjj égi Erő, jöjj, Lelkesítő, Jöjj, szent, tiszta Láng,
Tűzet fogjon e fásult világ!

Refrén.: Szentlélek Isten, jöjj szívünkbe, igen óhaj-
tunk!

Szentlélek Isten, jöjj szívünkbe, igen óhaj-
tunk!

Dr. Margriet Gosker igehirdetése, Zwolle, 2024 június 9.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, er is een duidelijke parallel te ontdekken tussen Psalm 44 en Romeinen 8. Behalve dat Romeinen 8 Psalm 44 citeert zijn er ook andere overeenkomsten. Beide Schriftgedeelten gaan over God, en over de hoogten en diepten van ons menselijke leven, over slachtofferschap en over het al of niet ervaren van Gods aanwezigheid in moeilijke tijden. Dat zijn thema's die er nog al inhakken en waar iedereen vroeg of laat mee te maken krijgt.

K.T. A mi Urunknak, Jézus Krisztusnak gyülekezete! A 44. zsoltár és a Római levél 8. fejezete között világos párhuzamot találunk. Azon túl, hogy a Róma 8. fejezete a 44. zsoltárt idézi, más hasonlóságok is vannak. Mindkét szentírási hely Istenről szól, emberi életünk magasságairól és mélységeiről, az áldozati helyzetről, meg annak a megtapasztalásáról, hogy Isten jelen van-e a nehéz időkben vagy sem. Ezek olyan témák, amelyek mélyen belénk vágnak, és amelyekkel előbb vagy utóbb mindenki szembesül.

Fordította: Hermán M. János

Zeisti cserkésztelep, 2024. június 23-án

Istentisztelet, úrvacsoraosztás, gyermekfoglalkozás. Szolgálattévők: nt. Hegedűs Csaba, nt. Van Bolhuis Szabó Emőke, nt. Sólyom Uzonka, Horváth Márta. A hatodik testvértalálkozót a Zwollei Magyar Református Egyházközség szervezte.

Jelenlévők dr. Hermán M. János felhívására egyhangúlag igent mondtak az egységes Hollandiai Magyar Református Egyház megalapítására.

Udvarhelyi Tivadar gyászjelentése – Hágai Magyar Katolikusok

Kedves Testvérek!

Az általunk jól ismert és kedvelt Udvarhelyi Tivadar, Tibor múlt vasárnap, 2024 április 14-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Az idő rövidsége miatt kérlek imádkozzatok Tivadar lelkiüdvéért, gyűjtsatok érte gyertyát. Az örök világosság fényeskedjék Neki, drága feleségével Edittel legyenek boldogok az Örökkévalóságban! Ámen!

Üdvözlettel: Tápai Katalin elnök

Udvarhelyi Tivadar fölött /1941 ápr. 30 Miskolc - 2024 ápr. 14, Zevenaar/

Hoogerwarde Broeders in Christus! Dierbare Broeders en Zusters, Gyászoló Család!

Deze uitvaart vandaag is een DANKDIENST voor het leven en werk van Tivadar Udvarhelyi. Als geloofsgemeenschap en vriendenkring, vertrouwen we hem aan God toe. Zonder dat het de pijn rond zijn overlijden kan wegnemen, kunnen wij elkaar troosten in het vertrouwen en de hoop dat God, die tijdens ons leven met ons mee is betrokken, ons ook door de dood heen zal vergezellen. Daarbij is onze verrezen Heer Jezus Christus ons grote voorbeeld: omwille van Zijn dood en verrijzenis, mogen wij vertrouwen dat God ook ons – en vandaag in het speciaal onze lieve weldoener, Tivadar János Béla Udvarhelyi – zal thuisbrengen.

De liefde doet ons dankbaar gedenken. Liefde is dankbaar gedenken wat samen opgebouwd werd in Nederland of Hongarije. Die liefde heeft toekomst zelfs in dat gemis, want de liefde is niet definitief voorbij. Liefde is eeuwig! Wij kunnen de ware liefde alleen begrijpen als een eis, om eeuwig te zijn! Men kan niet beminnen of bemind worden voor een tijdje..., liefde is sterker dan de dood. ---- In het gebed moeten wij dan ook vragen, dat God ons leert om werkelijk leeg te zijn aan onszelf, opdat Hij ons zou kunnen vervullen met Zijn rijkdom, met een rijkdom aan Eeuwig Leven.

Zo nemen wij afscheid van onze goede vriend, van een echte ridder.

Al weten wij Tibor, dat je veilig bent

Geborgen bij O.L. Heer

De lege plaats blijft onvervuld

Wij zien je hier nooit meer.

Als weten wij dat je veilig bent

(En verlost van alle pijn)

Wij kunnen onze vragen niet meer kwijt

Kunnen nooit meer bij jou zijn

Al weten wij dat jij veilig bent

Wij zoeken, maar vinden je niet

Wij vragen het aan een lege lucht

Of je ons hoort en ziet...

Al weten wij dat jij veilig bent

Onze harten willen er niet aan

Dat jij, die wij niet missen kunnen,

Voorgoed bent heengegaan...

Al weten wij dat je veilig bent

Wij zien je hier nooit meer

Maar als het donkert, zeggen we zacht:

Tot ziens Tibor, bij God de Heer.

Isten velünk viszontlátásra! -/Gedicht 'Tot Ziens':/

Könyörögjünk Testvéreim... Laat ons bidden !

Mennyei Édesatyánk, életnek és halálnak felséges Ura! Hálaadó szívvel vesszük körül ezt a koporsót, amelyben Miskolcon született hűséges szolgád porátora utolsó földi útjára indul Dutinchembe. Noked köszönjük meg mindazt a sok áldást, amit általa köztetettél ebbe a megtört embervilágba.

Hálát adunk azért, hogy Mennyei Erővel töltötted meg az ő életét, hogy lankadatlanul tudott szervezni és látogatni, elesetteket segíteni, kicsinyeket vigasztalni, taníttatni és bátorítani.

Add, hogy Tibor keresztyéni lelkülete, odaadása, bátorsága, a mindig másokért imádkozó és cselekvő élete ne csak emlékként maradjon meg elménkben, hanem legyen jel, amelyre feltekinthetünk, legyen példa, amit követhetünk, Krisztus nyomában járva, hisz ő is mindennap erre törekedett, s mindennap szándékkodat kereste fáradhatatlanul.

Kérünk adj vigasztalást a családnak, Renáta keresztlányának, a szűkebb és tágabb értelemben vett barátoknak és ismerősöknek. Szentlelked ereje mívelje,

hogy szívünket töltse el édes ígéreted: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is él!

Üdvöztető Krisztusunk, dicsőítettünk azért, hogy Tibort megváltottad, nevén szólítottad, karjaidba zártad s immár az Atya hajlékában a Tiéd lehet mindörökké. Add, hogy plántálása ne legyen hiábavaló, sok-sok terve és álma beteljesülhessen, és jó munkájának majdani gyümölcse a Te nagy neved dicsőségét hirdesse. Segíts Atyánk, hogy a benned bízó hit alázatát, az üdvösség reménységét, a szeretet egymást vigasztaló erejét mi is megtaláljuk a mi Urunk Jézusnál, akit együtt imádkozhatunk e temetés napján és mindörökké, mert feltámadott. --Requiem aeternam dona ei, Domine, et lux perpetua luceat ei. Emléke legyen áldott! Ámen.

Leo Elshout akolitus atya és Tápai Katalin elnök testvérünk társaságában elmondta Hermán M. János ny. lp. 2024 április 19.

Zevenaar, Heilige Andreaskerk

Elhunyt Nickl Károly (Budapest, 1931. január 3. -- Geldrop-Mierlo, 2024. május 28.)

csapat volt parancsnoka 93 éves korában ez év május 28-án visszaadta lelkét Teremtőjének.

Végtelen hálával tartozunk neki és feleségének Baby néninek azért a sok jóért és szépért, amire évtizedeken keresztül tanította a hollandiai magyar gyermekeket a cserkészeten belül.

Alázat, tudás és hűség jellemezte őt, s a végtelen szeretet, ami a cserkészlet és a gyerekek irányába megmutatkozott.

‘A legjobb tanítás a példaadás’ volt az egyik sokat ismételt gondolata. Ő valóban példát mutatott három generáció magyar cserkészeinek. Szívünkben megőrizzük a tőle tanultakat. Emléke legyen áldott! Isten nyugosztalja!

JM!

Csanády Ágnes

Kedves Cserkészek, szülők, gyerekek, vezetők!

Csanády Ágnes szavaival búcsúzunk a 70. Attila cserkészcsapat egykori oszlopos tagjától, őrsvezetőjétől, csapat parancsnokától, Károly bá-tól! Nyugodjék békében! Emléke szívünkben örökké él! Tanítása, tanácsai, szeretete továbbra is velünk marad! Jó munkát! Külföldi Magyar Cserkész Szövetség, 70. sz. Attila Cserkészcsapat

Tisztelettel, Lobožárné Franges Gizella

Kedves Cserkésztestvéreim!

A szomorú hírt tudatjuk a 'régi' cserkészekkel is, hogy Nickl Károly a hollandiai 70. számú 'Attila' cserkész-

In Memoriam Pál Irén

„Csak az hal meg, akit elfelejtetek, örökké él, akit nagyon szerettek.”
(Tóth Árpád)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

Pál Irén

20.24. év Május hó 31. napján, életének 85. évében elhunyt.
Felejthetetlen halottunktól folyó év június hó 15. napján 13.00 órakor,
a Szabadkídvégi temető ravatalozójában veszünk végső búcsút,
a református egyház szertartása szerint.

DRÁGA EMLÉKE SZÍVÜNKBEN ÖRÖKKÉ ÉL!

Irene Visser-Pál gyászszertartását Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész testvérünk végezte Maastrichtban, Irént a 2017 óta tartó betegsége idején rendszeresen látogatta. Pál Irén gyakran látogatta családjával az Ouwsterhauleban tartott frízlandi magyar istentiszteleteket 1984 és 1992 között. A rendelkezésünkre előkészített maastrichti stúdióban Hermán M. János többször is szolgált az Aachen környéki magyarok részvételével. Az otthoni temetőben Hajdú Zoltán Levente lelkipásztor hirdette a feltámadás evangéliumát. Elhunyt testvérünk az énekeket és az alapigét még ő maga választotta és hagyta meg a szolgálattevőknek. Noémi és Családja részére sok erőt, mennyei vigasztalást kérünk!

Pál Irén temetése

Igehirdető: Hajdú Zoltán Levente szőládi református lelkipásztor. Szabadkídvég, 2024. június 15.

Textus: János evangéliuma 3. rész 16. vers: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Gyászoló Családtagok, Hozzá tartozók! Végtisztesség tévő Gyülekezet!

Mindannyian fel tudunk idézni olyan helyzeteket az életünkben, amikor egy-egy nehéz vagy bizonytalan helyzetben lehetőségünk volt kapaszkodót találni, és így megállni, megmaradni, sőt tovább is lépni. Ez a kapaszkodó lehetett egy személy, egy meggyőződés, egy bátorító szó, ... ami Pál Irén életében valami egészen koncentrált kapaszkodóként ebben a felolvasott igeszakaszban volt jelen, amelyben benne van az Isten személye, személyes megtartó szeretete, de benne van az a mélységes meggyőződés is, hogy Isten szava az élet, az örök élet, a megmaradás üzenete, itt e földön, de ezen a földi világon túlmutatóan is, és benne van ebben az igében az a bátorítás is, az a bátorító szemé-

lyes üzenet is, ahogyan az Isten szava betölti, átjárja az ember szívét, lelkét, és mennyei erővel még a legnagyobb mélységeken is továbbsegíti.

Pál Irén, aki annyi, de annyi különleges élethelyzetnek volt az átélője, sok esetben örömteli és Istennek hálás szívű átélője, máskor elszenvedője, de az Isten üzenetébe kapaszkodó átélője, mindig, minden körülmény között ragaszkodott ehhez a krisztusi kapaszkodóhoz, támaszhoz, vezetéshez, és az Ő megváltó Krisztusa meg is tartotta őt, még a legnagyobb mélységek közepette is.

Ilyen értelemben, gyászoló Családtagok, ez az igeszakasz most egy olyan üzenetté formálódik, méghozzá számotokra, amelyben ott van – elvesztett szeretetek: az édesanya, a nagymama, a testvér, a rokon, a hozzátartozó élete példája által megerősítve –, amelyben ott van a kapaszkodó, a támasz: számotokra is.

Tehát most titeket szólít meg a mindenható Isten igéje, igei üzenete, még a gyász fájdalmában, mélységében is távlatot nyitva, biztos jövőképet rajzolva, amikor azt mondja:

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Megerősítés ez az ige még a búcsúzásban is!

Mert kedves szeretetteket, Pál Irént, aki fiatal kora óta meggyőződően hitt Őbenne: a megváltó Krisztusban, az Ő élete megváltó Krisztusában, ebbe a mennyi, ebbe a Lélek szerinti bizonyosságba, az örök élet Istenközelségébe, Isten-közvetlenségébe engedhetitek el.

Azaz, bár mélységes az emberi szomorúság, amely most átjárja és betölti a lelketeket, de mégis valóságos az, amiről, Noémi, veled az elmúlt napokban beszélgettünk, hogy még ebben a mélységes szomorúságban is megtalálhatja, ... vagy mondjam így: Istentől ajándékba megkaphatja az ember azt a békességet, azt a lélek szerinti nyugalmat, amely rá akar, rá mer, tá tud hagyni Istenre, Isten szavára, az Ő kijelentésében személyessé és befogadhatóvá váló üdvösség-üzenetre.

Arra az üzenetre, ami arról beszél, és alapvetően, és mindennek felett arról beszél, hogy Isten szeret. Akkor is, ha sikeres életszakaszokat élünk meg, akkor is ott van, ott akar lenni velünk az Ő életet kiegyensúlyozó, a magasságokban is megtartó jelenlétével.

De Isten akkor is szeret, és ezt nyilván sokkal nehezebb az embernek elfogadnia, amikor mélység, fájdalom, veszteség, betegség a megélt életvalóságunk.

Ugyanakkor Pál Irén életpéldája, ahogy élete utolsó hét és fél évében a lebénult testének a bezártságában

kellett léteznie, mégis erre, a mélységek közötti megtartásra is példa lehet számotokra, gyászoló testvéreim!

Mert annyi minden veszett el az életében, annyi mindent kellett elengednie, de Istent, Isten szeretetét nem engedte el, mert bízott, élő hittel bízott az Őt soha el nem engedő, az Őt szeretetében mindig megtartó Istenben, élete, örök élete Istenében. Abban a megtartó kegyelemben, ami, ... Aki, az Úr Jézus Krisztus személyes, most titeket, gyászoló Testvéreim, ... titeket megszólító közvetlenségében a tiétek, a ti élet-vigasztalásokatok, a ti megtartásokatok, a ti támaszokatok és kapaszkodótok lehet!

Békesség, bizonyosság, hogy akitől itt búcsúztok, annak – ahogy az ige is mondja – Krisztusban örök élete van. Amely nem csak az „odaát” valósága, hanem már ezé a földi életé is.

A tiétek is, gyászoló Családtagok, hozzátartozók, mint „mennyei összeköttetés”, amely ezeken a sokszor annyira szűkösnek mutató földi kereteken túlmutat, és reménységet ad.

A továbblépés reménységét, a szeretetleli emlékezésben is, ahogy a mindennapjaitok útjai, döntései közepette is, mint akik számára már nem bizonytalan a cél, az emberi élet célja, hiszen tudjátok, élitek, tapasztaljátok, mint biztos kapaszkodót a mindennapokban, hogy:

„... úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” ÁMEN

Nt. Tüski Istvánra emlékezünk

Édesapám, Tüski István június másodikán lenne száz éves

Mit is írjak róla reá emlékezve? Mindazt, amit tett? Mindazt, amit átélt?

Valójában arról szeretnék írni, hogy a hitnek milyen szerepe volt az életében.

A nagyapám római katolikus volt. Mint fiút, édesapámat a kor szokása és rendje szerint katolikusnak kellett volna keresztelni, de nagyapám reverzálíst adott. Ezt azzal a gondolattal tette, hogy majd a református édesanyja fogja fiát hitre nevelni. 1924-ben ez különösen nagy dolog volt.

Már kicsi korától egyházi közösség fogta körül az életét. Kamaszkorában már szervezte a kortársainak az egyházi alkalmakat. A többiek nagyon hitbuzgónak tartották, de ez nem zavarta a fiatal fiút. Sőt, az élete a hitének örömeivel volt tele.

Amikor bejelentette édesapám, hogy teológiára akar menni, a nagyapám nem örült, - ahogy mondta - hogy „szoknyás” lesz belőle. A Váci utcában volt egy nagy női ruhaüzlete és feltételként azt kérte nagyapám, hogy először tanuljon ki egy szakmát, a női ruha szabásművészetét és az üzletvezetést, és utána jelentkezhet a teológiára.

A teológián nem akarták felvenni, mivel a nagyapám katolikus volt. Azonban az egyik professzor azt mondta, hogy ha ez az apa reverzálíst adott annakidején, akkor biztos Isten már akkor kiválasztotta a fiát lelkésznek.

A teológia mellett tanári diplomát is szerzett, mert nagyon szerette a gyerek oktatását. Egy óvoda hittanítójává lett.

A háború megváltoztatta a hitét. Egy rosszul irányított bomba ráesett az óvodára. Mivel nem volt elég férfi már Budapesten, ezért édesapámnak kellett segíteni kiásni a gyermekeket a romok közül. Akkor dőlt el benne, hogyha ennyit ér az élet, akkor soha nem fog a jövőben gondolkodni már években, csak napokban. Ez így maradt egész életében.

A 90. zsoltár mondata volt a szívében, miközben a gyermekeket kereste a romok között: „Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (Zsolt 90, 12)

1948-ban a Gyermekevédelmi Liga és a Vöröskereszt újra beindította a gyermekvonatokat.

600 magyar gyermek mehetett Hollandiába felerősödni. A püspök édesapámat választotta ki, hogy kísérelje ki a gyermekeket. Édesapám nem akart menni, hiszen ott volt az üzlet és a gyülekezeti munkája. Nagyon megviselte, hogy mégis kiküldték. Amikor Hollandiában volt, lezárták nyugat felé a határokat. Minden lelkész, aki visszament, azonnal börtönbe került.

Így maradt Hollandiában édesapám. Nem akart itt lenni, itt élni, haza akart menni. Nem is kért itt tartózkodási papírokat vagy holland útlevelet. Várta, mikor nyílnak meg újra a határok.

Amibe belekapaszkodott ebben az időszakban, az József története volt. Józsefet is eladták a testvérei. De Isten felhasználta arra, hogy segítse a testvéreit. Ezt édesapám hivatásnak vette és beleállt ebbe a munkában, az egyház segítésébe.

Sok dolog történt vele. Nem volt az élete könnyű. Sok volt mindaz az emlék, amit hordozni kellett a múltból és sok volt a mindennapok terhe is. Isten ezt az ígét adta a szívébe:

De egyet [cselekszem,] azokat, a melyek hátam megett vannak, elfelejtém, azoknak pedig, a melyek előttem vannak, nékik dőlve, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára. (Fil 3,14)

Mint gyermeke láttam, hogy a múlt nehéz volt. Azonban képes volt a mában mindig megtalálni a jót, az örömet. Tudta élvezettel enni a finom ételt, meg nézni a jó filmet, tudott örülni az utazásnak és a sok látnivalónak. Tele volt azokkal a történetekkel, amelyeket szívesen osztott meg családjával, szeretteivel. Élmény volt hallgatni történeteit. Szerette a zenét, szerette a könyveit.

Szeretett élni. Szerette munkáját, mert látta a nagyobb célt: Isten elhívását, ami élete legnagyobb jutalma volt. Az ének, ami követte az említett ígét, olyan volt számára, mint egy ima, hogy soha ne veszítse el szeme elől azt az elhívást, amit kapott.

1.Csak vezess, Uram, végig, és fogd kezem, Míg boldogan a célhoz elérkezem, Mert nélküled az én erőm oly kevés, De hol te jársz előttem, nincs rettegés.

2.Szent irgalmaddal szívemet fődjed bé, Tedd örömben és bánatban csöndessé, Hogy hadd pihenjen

lábadnál gyermeked, Ki szemlehungya téged híven követ.

3.Ha gyarlóságom meg nem is érzéné: A vak homályból te mutatsz ég felé; Csak vezess, Uram, végig, és fogd kezem, Míg boldogan a célhoz elérkezem.

Édesapám szeretett élni. Amikor már teste legyengült és nem oda ment ahová akart és nem tudta tenni mindazt, amit szeretett volna, akkor hajnalonként gyakran énekelt édesanyámmal. Énekei hajnalonként haláláig a hála énekei voltak.

1. Hála, hogy itt a csendes reggel, Hála, hogy éjre nappal jó, Hála, hogy minden órám gondját elhordozza Ő.

2. Hála barátért, testvérszívért, Hála, hogy bennük bízhatom, Hála, hogy minden ellenségnek békét hozhatom.

3. Hála a munka áldásáért, Hála a boldog percekéért, Hála, hogy adtál dalt is, fényt is, adtál szép zenét.

Tüski Márti, 2024. június 1.

D. Szabó Dániel testvérünket, Vianen gondjával együttérző Dani bátyánkat ez alkalommal is nagy szeretettel köszöntjük.

<https://m.youtube.com/watch?v=TWBl6s4URF8>

Réka Bozzay: Herdenking van het 300-jarig jubileum van de Hongaarsstalige kerkdiensten in Utrecht

<https://ojs.lib.unideb.hu/actaneer/article/view/14374/12335>

De Hongaars-Nederlandse theologische betrekkingen zijn eeuwen oud. Na de verspreiding van de reformatische ideeën bekeerden zich mensen massaal tot het nieuwe geloof. Scholen van de katholieke kerk raakten ook vaak onder invloed van de nieuwe ideeën en als gevolg daarvan zijn in Hongarije en Zevenburgen de Calvinistische en Unitarische colleges en Evangelisch-Lutherse lycea ontstaan. Deze scholen waren echter geen universiteiten, protestanten moesten daarom hun land verlaten om wetenschappen op universiteitsniveau te kunnen studeren.

Hongaarse studenten, vooral Calvinisten, gingen naar Nederlandse universiteiten. De meerderheid van de Hongaren studeerde theologie, en aan het begin van de 18de eeuw is er al een behoefte ontstaan om kerkdiensten in hun eigen taal te kunnen bijwonen. Op 30 november 1722 werd door de vroedschap van Utrecht besloten dat op verzoek van de professoren theologie aan Hongaarse en Zevenburgse studenten werd vergund 's zondags om 11 uur 's voormiddags godsdienstoefeningen te houden in het bovenste auditorium in de Academie. (1) Deze gewoonte werd, met korte onderbrekingen (waarschijnlijk tussen 1770–1778), tot 1794 aangehouden. (2)

In november 2022 was het 300-jarig jubileum van de Hongaarsstalige kerkdiensten in Utrecht. Ter gelegenheid daarvan werd er een herdenking georganiseerd op 19 november 2022 in de Utrechtse Pieterskerk door de Hongaarse Protestantse Gemeente uit Zwolle, de Stichting Hongaarse Federatie in Nederland, de Hongaarse Protestantse Gemeente Den Haag, de Nederlandse Mikes Kelemen Vereniging en het Haagse Hongaarse Koor.

In 1936, toen de Universiteit Utrecht 300 jaar oud werd, stuurden de dankbare Hongaarse protestanten een gedenkplaat naar de universiteit die nog steeds in het universiteitsgebouw hangt en symbool staat voor de nauwe banden tussen de twee landen. De festiviteiten op 19 november 2022 begonnen in het Academiegebouw, er werd een krans gelegd bij het standbeeld van de peregrinus die vanuit Debrecen naar Utrecht wandelt.

In de Pieterskerk begroetten János Hermán M., hoofdorganisator van de herdenking, Ákos Urbán, voorzitter van de Hongaarse Federatie, András Kocsis, ambassadeur van Hongarije in Nederland, Balázs Ódor, hoofd van de Afdeling Buitenlandse Zaken van de Synode van de Hongaarse Calvinistische Kerk, en Béla Baráth, de rector magnificus van de Calvinistische

Theologische Universiteit van Debrecen, het publiek.

Het evenement was bedoeld als religieuze en wetenschappelijke bijeenkomst. Het jubileum van de 300-jarige Hongaarse kerkdiensten werd ook met een Hongaarse kerkdienst herdacht. Csongor Attila Kelemen, die als dominee van Hongaarse komaf in Urk en Zwolle dient, en Henk van de Graaf, die als Nederlander ooit aan het Hongaarse Protestantse Theologische Instituut in Kolozsvár (Cluj Napoca, tegenwoordig Roemenië) studeerde, hielden de Opening met Schriftlezing, meditatie en gebed in het Hongaars. Dominee Van de Graaf kreeg ook de Bethlen Gábor-prijs van het Directoraat van het Calvinistische College te Debrecen voor zijn bijdrage tot de Hongaars-Nederlandse kerkelijke betrekkingen en zijn wetenschappelijke werk.

De lezingen werden in twee secties ingedeeld. János Hermán M. sprak over de behoefte van in het buitenland studerende Hongaren aan kerkdiensten in hun moedertaal. Niet alleen in Utrecht, maar ook in Londen en later ook in Franeker werden in de 18de eeuw kerkdiensten in het Hongaars gehouden. Kerkelijke verordeningen en gebeden zijn ook in het Hongaars bewaard gebleven. De volgende spreker, Réka Bozzay, universitair hoofddocent van de Vakgroep Nederlands aan de Universiteit Debrecen, sprak over de peregrinatio academica aan Nederlandse en vooral aan de Utrechtse Universiteit. De Nederlandse instellingen waren aantrekkelijk vanwege de uitstekende opleidingen en de financiële ondersteuning. In de 18de eeuw springt vooral Utrecht eruit wat de financiële hulp voor Hongaren betreft. Het legaat van Anna Everwijn en het Stipendium Bernardinum maakten het voor Hongaren tot de 20ste eeuw mogelijk om aan de Universiteit Utrecht te kunnen studeren. Tamás Juhász, emeritus-hoogleraar van het Protestantse Theologische Instituut te Kolozsvár, sprak over de omgekeerde peregrinatio. Dankzij de medewerking van Hebe Kohlbrugge, kwamen Nederlandse studenten theologie tussen 1968 en 1986 naar Kolozsvár, om daar enkele jaren aan theologie te studeren. De taal van het onderwijs en van de kerkdiensten was uiteraard Hongaars, de theologen moesten dus eerst de taal machtig worden.

In de tweede sectie van de lezingen spraken twee voormalige Nederlandse studenten in uitstekend Hongaars over hun belevenissen in de jaren zeventig aan het Protestantse Theologische Instituut in Kolozsvár. De belangstelling van Henk van de Graaf voor de geschiedenis van de studie van Hongaarse studenten aan Nederlandse universiteiten begon al in zijn studiejaren. Hij vertelde hoe moeilijk het was in die tijd aan primaire bronnen te komen. Later promoveerde hij op een proefschrift over dit onderwerp, dat nog steeds als basiswerk voor de Zevenburgse peregrinatio academica in Nederland geldt.

János Hermán M. (links) en Béla Baráth (midden) feliciteren Henk van de Graaf (rechts) met zijn onderscheiding (Foto: Gerrit van Dijk)

Ida Eldering-Jonckers Nieboer, die samen met haar man Klaas Eldering in Kolozsvár studeerde, vertelde over het belang van de activiteit van Hebe Kohlbrugge voor de Nederlandse studenten die in Kolozsvár studeerden. Kohlbrugge vond het al sinds het eind van de Tweede Wereldoorlog belangrijk dat de Protestanten met elkaar in dialoog bleven ook binnen Europa dat toen door het ijzeren gordijn in twee delen was verdeeld. Zij was degene die stappen zette om studenten theologie naar de andere kant van het ijzeren gordijn te sturen. Dankzij haar bemiddelingen kwamen Nederlandse studenten terecht aan het Protestantse Theologische Instituut. Samen met István Juhász planden zij de studie en activiteiten van de Nederlandse studenten in Zevenburgen.

Maarten J. Aalders, onderzoeker van de Hongaars-Nederlandse Protestantse theologische betrekkingen in het interbellum, sprak over Jenő Sebestyén en zijn werkzaamheden binnen het Hongaarse Calvinisme. Sebestyén kwam tijdens zijn studiejaren in Nederland in contact met de Gereformeerde Kerk. Na zijn thuiskomst wilde hij de Hongaarse Calvinistische Kerk met het Neocalvinisme bekend maken. Als professor theologie in Boedapest bleef hij goede contacten houden met de Vrije Universiteit en de Theologische Academie in Kampen waar hij zijn eigen studenten naartoe stuurde.

Lezing van Réka Bozzay (Foto: Gerrit van Dijk)

In het laatste paneel van de herdenking spraken Hongaren (Emőke Van Bolhuis-Szabó, Ágnes Csanády, Klaas Eldering, Balázs Ódor, Orsolya Réthelyi, Dávid Sípos, József Székely, Pál Varga) die kortere of langere tijd in Nederland of elders in Europa leefden over hun ervaringen van het expat-leven onder leiding van László Gonda, docent van de Gereformeerde Theologische Universiteit van Debrecen.

Tussen de secties luisterde het publiek naar het Haagse Hongaarse Koor en het studentenkoor van de Gereformeerde Theologische Universiteit van Debrecen. Gedichten werden ook voorgedragen onder andere door Orsolya Réthelyi, hoofd van de vakgroep Nederlands van de ELTE, die het bekende gedicht van Lajos Áprily Tavasz a házsongárdi temetőben [Lente op het kerkhof Házsongárd] ook in het Nederlands voordroeg.

Het jubileumfeest werd afgesloten met de slotgebedsdienst van rector magnificus Béla Baráth en een gezellige receptie.

Noten: 1 Het Utrechts Archief (verder HUA) 702-1 Stad van Utrecht, Minuten van de resoluties van de vroedschap, 123–25, 1723. 2 Segesváry, Magyar református ifjak az utrechti egyetemen: 1636–1836, 66.

Bibliografie: Segesváry, Lajos 1935. Magyar református ifjak az utrechti egyetemen: 1636–1836 [Hongaarse Calvinistische jongeren aan de Universiteit Utrecht: 1636–1836]. Debrecen: Városi Nyomda.

Archiefbronnen: Het Utrechts Archief (HUA) 702-1 Stad van Utrecht, Minuten van de resoluties van de vroedschap, 123-25, 1723.

Maarten J. Aalders: Holland–magyar protestáns kapcsolatok a két világháború között--

Hermán M. János in CONFESSIO [2024/1](#) Fordította: Téglásy Sándor Lektorálta: Pusztai Gábor és Lányi Gábor--Kálvin Kiadó, 2023

A XX. századi holland-magyar egyházi kapcsolatok összefüggő történetéről és teológiai hozadékaról eddig csak nehezen hozzáférhető publikációk alap-

ján tájékozódhattunk.[1] Tény, hogy a veretesen kidolgozott részeredmények száma a néderlandisztikai fakultásoknak és a források hozzáférhetőségének köszönhetően megszorodott [2], főleg az ezredfordulót követően. Dr. Maarten Johan Aalders a könyvében egy megpróbált nemzedék egyházpolitikai korszakát beleérzéssel elemezte. Számos, homályba merült esemény megvilágításával szolgál, azzal, hogy mit jelentett a trianoni szerződés várható következményeinek az enyhítésére irányuló magyar egyházi kezdeményezés, vagy a harmincezer magyar gyermek időleges hollandiai utaztatása, tápláltatása, taníttatása és utógondozása. Rávilágít a magyar teológusok hollandiai ösztöndíjakkal való felkarolására, érinti a teológiai ütközőpontok mibenlétét, szól a teológiai hatások mederben való tartásáról és az építő testvéri kapcsolatok máig élő hasznáról. Bátran mondhatjuk, hogy Maarten Aalders igényes mértéket állított fel, ugyanakkor holland és magyar részen is rámutat a további feltárások végzésének a feladatára. Kihívó és ösztönző ajándék ez a szintet emelő kézikönyv, kiadása a MRE Zsinatának és Balog Zoltán püspök testvérünk személyes támogatásának köszönhető.

Könyve megírásához a szerző ezernél is több levelet olvasott el, melyeket főleg Sebestyén Jenő váltott befolyásos holland egyházi és közéleti személyiségekkel a húszas-harmincas években. Sebestyén fő- vagy mellékszereplőként szinte mindegyikben előfordul. Holland oldalon a főszereplők Abraham Kuyper (egyház- és egyetemalapító teológus, végül miniszterelnök) gyermekei körül csoportosulnak. Ők alapvető fontosságú karitatív intézményeken keresztül nyújtottak segítséget a magyar társadalom támogatására szoruló tagjainak, ismeretes, hogy a II. világháborút követően is jelen voltak a tettek mezején.[3]

A fényképekkel illusztrált és névmutatóval is ellátott mű fejezetcímei egyből sejtetik a nagyjából 1916-al indított, összesen 17 fejezetbe tömörített tartalmat. Ismerkedés Magyarországgal; Henriëtte Kuyper (1870–1933) és a Hollandi Misszió Magyarországra érkezése; Segélykiáltás; Egy új korszak; A segítségnyújtás kezdetei; Magyar gyermekvonatok; Nevelőszülők és vendéggyermek; Leállnak a gyermekvonatok; Holland segítség a Magyarországon élő gyermekeknek; A gyermekvonatok nyomában; Sebestyén Jenő Hollandiában; A gereformeerde egyház elkötelezettsége; Egyházszakadás. Vagy mégsem? Hallgatói szervezetek; Az ifjúság a jövő záloga; Megszűnő és maradandó kapcsolatok; Összefoglalás. Hat függelék: Számadatok a gyermekvonatokról; Ételosztás összesítése a gyermekek felekezete és szüleik foglalkozási csoportja szerint; A Kuyper Henriëtte Ház és jogutódai bevételeinek áttekintése, guldenben; Holland–Magyar Kálvinista Könyvtár; A Vrije Universiteit és a Kampeni Teológiai Főiskola magyar hallgatói 1922–1941; A Julianna Iskola fejlődése.

Mesterien kidolgozott fejezetekről van szó, dr. Réthelyi Orsolya tanszékvezető és Nagy Edit levéltáros neve feltétlen említést érdemel a sokrétű anyag rendezése és a történelmi folyamatok tisztán látásának az érdemében.

Ezzel be is fejezhetnénk a rövid ismertetést, pedig nagy a hiányérzetünk, hogy nem szólunk bőven a Sebestyén Jenő szerkesztette „Hongaarsche Heraut” című lapról és egyéb kiadványokról. Egy pár apró megjegyzésnek mégis helyet szorítunk. Az egyik az, hogy az 1916-os erdélyi román betörésről Sebestyén Jenő rövid levélben [4] értesíti Ábrahám Kuypert, ez a hír pedig szerintünk beleillik a könyv anyagába. Hiányoljuk Fülöp Ferenc mártír lelkipásztor nevét, aki utrechti peregrinus volt, Erdőszentgyörgyön Kuypereletrajzot írt „Krisztus királyságáért” címmel, az Ifjú Erdély adta ki 1939-ben. Joó Sándor holland-magyar kapcsolatrendszere is szóba kerülhetett volna, akárcsak a korabeli magyar ösztöndíjasok magyar lelkigondozó szolgálata, hiszen többen is részletes jelentéseket írtak a Konventnek az akkori szórványmagyarság körében tartott családlátogatásokról és istentiszteletekről. Joó Sándor például harminc magyar lélek körében szolgált Haarlemben. A hat függelék mellé pedig elkelt volna egy hetedik is az utrechti magyar hallgatók névsorával. Végül Aalders művének a harmadik fejezetét (pp. 61-84) emeljük ki. Ez a kutatók egyik novumának számít. Mi magunk régen csak Bánffy Miklós 1919-es hollandiai segélykereső megjelenéséről tudtunk. Aalders is jelzi, hogy a trianoni békediktátumot megelőzően hirtelen izzóvá váltak a hollandiai kapcsolati szálak. A magyarok magas szintű kormányzati és egyházi kapcsolatokkal bíró egyházi képviselőket küldtek ki szövetségesek keresésére, illetve jószolgálati befolyás szerzésére, mert kezdett köztudottá válni, hogy az antant szétszaggatja a legyőzött országot. Aalders előtt kérdéses maradt, hogy kitől és mikor, illetve milyen felhatalmazással indult ez a mentő kísérlet. Időközben tudomásunkra jutott, hogy ennek a fejezetnek a tematikáját mások is kutatták. [5] Kiderül, hogy Károlyi Mihály köztársasági elnök (1918. október 31 – 1919. január 11.) a magyar állam háború utáni elszigeteltségének feloldásában milyen szerephez juttatta Kovács J. István egyházjogászt, akit a protestáns ügyek kormánybiztosává nevezett ki, és aki egy 14 tagú küldöttséget menesztett Hollandiába. A Külügyminisztérium részéről táviratot küldtek 1918 végén Vilma királynőnek, a holland egyházak testületeinek, Kuypert volt, és Colijn leendő miniszterelnöknek, neves professzoroknak: „A Magyar Köztársaság mintegy négymillió lelket számláló protestáns egyházai a szétesés fenyegető veszélye miatt kéri hollandiai testvéreik védelmét. Az

ország lehetséges szétszakítása, különösen Magyarországon délkeleti részeinek az elvesztése, ahol egymillió-kétszáz ezer protestáns él, halálos csapás lenne az egyházakra, és a világnak ezen a részén az újonnan alakult demokráciákat megfosztaná a legjelentősebb erkölcsi és lelki erőitől. Négy évszázadon keresztül ezek az egyházak előretolt bástyaként szolgáltak, és szenvedtek a nyugati protestantizmus védelmében Európa keleti felében. Most a nyugati egyházak vannak soron, hogy teljesítsék a rájuk váró nagy feladatot, és biztosítsák a protestáns magyar egyházak további létét.” [6] Igazuk volt, bár hitték, hogy Isten meghagyta magát és azt is tudták, hogy emberileg veszített az ország ügye, de a gyógyításhoz kötelességük volt a lelki téren való támogatás keresése.

Aalders és Kovács Kálmán Árpád dokumentumainak nyomán izgalmas történet bontakozik ki előttünk arra nézve, hogy milyen külkapcsolati csatornákkal rendelkezett a magyar reformátusság az 1918-as összeomlás idején. Az országmentők a lelki kapcsolatokra való hivatkozást is bevetették, kérdéses volt, hogy mennyire számíthatnak meghallgatásra Hollandiában és Svájcban. Norvégiában és Angliában elutasításra találtak. A holland támogatóik közül Jan Anthony Cramer [7] lelkész volt különösen aktív, a magyar ügy melletti elkötelezettségét a Kolozsvári Theológiai Fakultás díszdoktorátussal jutalmazta. Nem tehetjük, hogy a magyar egyházi élet védelmében ne említenénk meg Szabó Aladár (1862–1944), akkori budapest-józsefvárosi lelkésznek a nevét, aki a Presbiteri Világszövetség lausanne-i világgyűlésén elmondott beszédében (1920. aug. 7.) olyan evangéliumi érveléssel győzte meg a résztvevőket, hogy annak nyomán több országban vállalták a teológusok ösztöndíjakkal való támogatását. Hollandiában a hervornmd és gereformeerd egyházak együttműködése nem volt magától értetődő, továbbá versengéssel is találkozunk a magyarokkal való kapcsolattartásban, abból kifolyólag, hogy miattuk Magyarországra is áttérjedhet az egyházszakadás. Ravasz László tekintélye viszont elejét vette a kardcsörtetéseknek, azt sem vette szívre, amikor egyik hollandiai látogatásakor a Gereformeerde Kerk zsinatán az került jegyzőkönyvbe, hogy miként kerül ide egy püspök? A teológiai gondolkodás és a gyülekezetszervezés területén viszont megtermékenyítőleg hatott a hollandiai tudományosság, a szolgálati eredmények és a példák. – Georg Harinck egyháztörténész jól tette, hogy megbízta Maarten J. Aalders barátunkat a téma feldolgozására, jelesre sikeredett! Az eredeti holland könyvnek 2021 novemberében jelent meg a harmadik jobbitott kiadása. [8]

Ismereteink szerint a 20. századi holland-magyar protestáns kapcsolatok vonatkozásában eddig Aalders műve tartalmazza a legjobb könyvészeti anyagot, a fordítás pedig kitűnő szakértelemről tesz tanúságot, a mű magyarul is olvasható! Maarten J. Aalders frappáns fogalmazásával buzdítjuk a holland-magyar protestáns kapcsolatokról szóló könyv olyan lelkülettel való hasznos forgatását, mint ahogyan a gyermekvonatok húzták maguk után a több mint jelképes egyházi vonatot, azt, amelyet a jelen, a múlt és a jövőendő vonatkozásában valóságos egyházi elkötelezés tol maga előtt.

Idén lesz száz éve, hogy a kampeni homilétikus, Tjeerd Hoekstra[9] professzor a csehszlovákiai, romániai és jugoszláviai látogatása alkalmával – miközben útítársaival 1924. május 8-án a második holland-magyar konferencián is részt vett a Budapesti Református Theológiai Akadémián –, olyan benyomásokat szerzett, amelyeknek a hatására ezt írta a „De Bazuin” hasábjain: „Minden nemzetnek megvan a maga országa (’n Ieder nasie het sy lant), amint azt egykor a dél-afrikai búrok himnuszukban is énekelték. Ehhez hozzátesszük: minden nemzetnek megvan a maga egyháza. Nem szabad egyetlen kísérletet sem tennünk arra, hogy a Magyarországi Református Egyházat sajátos jellegétől megfosszuk. Amit viszont megtehetünk, sőt meg is kell tennünk, az a következő: a református tudat újjáéledését támogatni, a hűséges magyar testvérek tevékenységét megerősíteni, és őket arra ösztönözni, hogy tanításban és életükben a régi református hitet gyakorolják”.[10]

A holland-magyar protestáns kapcsolatok 1956-ban ismét fellángoltak, az egyházi befogadás ezreknek enyhítette a hontalanság, a kényszerűség fájalmát. A gyermekvonatok páratlan lelki diplomáciája viszont távlatilag olyan kötelék, amely kiállta az idők próbáját. A szerző családja is őrzi egy magyar gyermek és egy ’56-os barát emlékét. A gyermekek, az istenfélő családi kötelékek, a megszentelt barátságok biztosítják a mindenkori holland-magyar kapcsolatokat tartósságát.

Írta: Hermán M. János

[1] Az érdeklődők számára három könyvcímet sorolunk fel, főleg a korábbi bibliográfiai adatok értékét illetően.

Dr. Kuyper Ábrahám. Kolffhaus Vilmos. Németből fordította Czeglédy Sándorné Kósa Margit. Kiadja a Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség 1927. Előszó: Ravasz László, Kuyper Katalin és Wilhelm Kolffhaus; Jakos Lajos, A holland szigorú református egyház gyülekezeti élete és missziói munkája. Budapest, 1942. (Megjegyezzük, hogy ez a nagyon fontos

disszertáció elkerülte M.J. Aalders figyelmét.). Emlékkönyv Sebestyén Jenő születésének 100. évfordulójára. Szerk. Ladányi Sándor. Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya. Budapest, 1986. (Holland nyelvre ford. Andries den Broeder: Gedenkboek Jenő Sebestyén, Vuurbak, 2023. Ez a fordítás M.J. Aalders szorgalmazására született, megjelenési dátuma miatt nem is szerepelhetett e mű apparátusában.)-

[2] Rébay Magdolna: A Julianna Református Elemi (Általános) Iskola története (1926–1948). In: Reformátusok Budapesten. II. kötet. (Szerk. Kósa László) Bp., 2006, pp.873–894. Drs. Juhász Ábel: A történelmi kálvinizmus nyomai Erdélyben. Theologiai Szemle, 2015/1, pp.15–20; Maarten J. Aalders tanulmányai közül feltüntetjük a „magyar térfélen” publikált dolgozatait. M.J. Aalders: Magyar-tisztelgés a Kuyper Ábrahám legfiatalabb lánya előtt. ford. Hermán M. János. In: Hermán M. János, Erőtlenesség által. Hitvallók és mártírok. Száműzöttek, menekültek, befogadók, maradók. Nagyvárad 2018. pp.228–233 Aalders M.J.: Magyar levéltári anyag Hollandiában. Ford. Hermán M. János 2018, In: Confessio.2018, no 2, pp. 86–92. Online elérhető: <https://confessio.reformatus.hu/v/magyar-leveltari-anyag-hollandiaban/#page4> és https://www.academia.edu/37201725/Magyar_tisztelg%C3%A9s_a_Kuyper_%C3%81brah%C3%A1m_legfiatalabb_l%C3%A1nya_elott_pdf

Aalders M. J.: Útban Trianon felé. A holland egyházak magatartása. In: Református Szemle 111.2 (2018), 203–219, ford. Hermán M. János. Maarten J. Aalders, Een trouwe vriend van Hongarije: Ds. Han Munnik (1884–1969) Acta Neerlandica, Debreceni Egyetemi Kiadó DOI: 10.36392/ACTANEERL/2020/16-17/3, pp.37–52 <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/2bac0091-5f29-481a-89c7-067a08a4d94e/content>

[3] Téglásy Sándor szerint a korabeli magyar egyházi és társadalmi helyzet holland szemmel való érzékelése ennek a könyvnek az egyik igazi erőssége. Elhangzott a Temesvári Rádió 2023. november 4-i adásában a Lehőcz Lászlóval készült interjú alkalmával.

[4] Ezt a dokumentumot az amszterdami Vrije Universiteit Kuyper-archivumában őrzik, találtuk 1980-ban.

[5] Kovács Kálmán Árpád: Külső kapcsolati paradigmaváltás? Magyar református körkép Trianon árnyékában. In: „Valami fáj, ami nincs” A trianoni békekötés előzményei és következményei – VERITAS-

[9] Hoekstra professzor a holland-magyar főiskolai szövetségnek volt az elnöke 1923 és 1930 között. Halálakor a magyar tanítványai, Hatvani Lajos és Fejes Sándor, bensőségesen írtak a mesterükről. Véleményünk szerint a holland-magyar kapcsolatok szív szerinti lényegéről, az egy szükséges dologról van szó a tanúságtételükben, érdemes elolvasni! Lásd: Dunántúli Protestáns Lap, 1936 (47. évfolyam, 5.szám) febr.2. p.20-21. Online: <https://library.hungaricana.hu/hu/>

A Confessio szerkesztősege nevében ezúton is köszönjük a könyvismertetést, amelyet folyóiratunk ez évi 1. számában örömmel adtunk közre. Folyóiratunk online változata már olvasható a református honlapon. <https://confessio.reformatus.hu/v/1143/>

"A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szíveség, jóság, hűség, szelidség, mértéktelenség. Az ilyenek ellen nincs törvény." (Galat 5:22-23)					
HOLLANDIAI MAGYAR REFORMÁTUSOK NAPTÁRA					
2024. MÁJUS					
Áldott Pünkösdöt kívánunk!					
Gyülekezet	Rotterdam	Zwolle	Amszterdam	Hága	Vianen
Helyszín	'Gebouw De Heuvel Grotekerkplein 5 Rotterdam	Lutherse Kerk Koestraat 2-4 Zwolle	Vrijburgkerk Herman Gorterstraat 31 Amszterdam	Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29 Den Haag / Hága	Sportpark Blankensteijn Langeweg 6A Vianen
Istentisztelet	Május 12 Vasárnap, 15 óra	Május 12 Vasárnap, 14:30 óra és Május 19 Pünkösdvasárnap 14:30 óra	Május 12 Vasárnap, 13 óra Úrvacsoraszolgáltatás	Május 19 Pünkösdvasárnap Vasárnap, 15 óra Keresztelő	Május 26 Vasárnap, 13:30 óra
Szolgáló lelkész	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Kelemen A. Csongor	Paál Károly	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Sólyom Uzonka
Gyermekestentisztelet		Rohaán Éva	Paál Ildikó	Jonatan van Bolhuis	
Organista / kántor	Bornai Szilveszter	Dr. Robert Helder	Menyhárt Katalin	Deuten-Makkai Réka	Baranyai András
Ifjúsági Bibliaóra és Imaóra szülőknek A Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain				Május 25. , szombat 9:30 Van Bolhuis-Szabó Emőke	
Reggeli Ima Online	Május 15. szerda 9:10 óra - Van Bolhuis-Szabó Emőke https://us06web.zoom.us/j/83419983891?pwd=QWc0ZWtHaGlnOGE7LjcXNmM0ODhOMkR3bz.1				
Bibliaóra Online	Május 23. csütörtök 20 óra – Van Bolhuis-Szabó Emőke https://us06web.zoom.us/j/86716215301?pwd=SzAjdjN0bDl6bDZkdzZlMmNAOEZMc0pScnNW.1				
Kapcsolat a lelkészekkel	Van Bolhuis - Szabó Emőke 078-6824873 szaboemokeneszmely@gmail.com	Dr. Hermán M. János 0031-38-4233247 jhermanm@gmail.com	Paál Károly 06-13170606 paal.karoly@gmail.com	Csanády Ágnes 06-57023397 csanady@federatio.org	Sólyom Uzonka 06-19986225 s.uzonka@gmail.com
Facebook	Rotterdami Magyar Református Istentisztelet	Zwollei Magyar Református Istentiszteletek	Amszterdami Magyar Református Istentisztelet	Hágai Magyar Református Gyülekezet	Vianeni Magyar Református Istentiszteletek
Honlap	https://zwolleireformatus.nl http://www.federatio.org/protes.html				
Az egyházi naptárt összeállítja és terjeszti: Csanády Ágnes					

"Az elvesztett megkeresem, az eltévedtet visszatelelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem, a kövérre és az erőse vigyázok; úgy legeltetem őket, ahogy kell." (Zsoltár 136:1) HOLLANDIAI MAGYAR REFORMÁTUSOK NAPTÁRA 2024. JÚNIUS						
Gyülekezet	Rotterdam	Zwolle	Amszterdam	Zeist	Hága	Vianen
Helyszín	'Gebouw De Heuvel Grotekerklein 5 Rotterdam	Lutherse Kerk Koestraat 2-4 Zwolle	Vrijburgkerk H. Gorterstraat 31 Amszterdam	'De Vonk' cserkésztelep Padvinderslaan 14 Zeist	Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29 Den Haag / Hága	Sportpark Blankensteijn Langeweg 6A, Vianen
Istentisztelet	Június 2 Vasárnap, 15 óra	Június 9 Vasárnap, 14:30 óra	Június 9 Vasárnap, 13 óra Keresztelés	Június 23 Vasárnap, 12 óra VII. Hollandiai Magyar Református Testvértalálkozó Szabadtéri istentisztelet	Júniusban elmarad. Mindenkit hívunk Zeistbe június 23-án	Júniusban elmarad. Mindenkit hívunk Zeistbe június 23-án
Szolgáló lelkész	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Dr. Margriet Gosker Dr. Hermán M. János	Paál Károly	Hegedűs Csaba Dr. Hermán M. János		
Gyermekistentisztelet	Jonatán van Bolhuis	Rohaán Éva	Paál Ildikó	Van Bolhuis-Szabó Emőke		
Orgonista / kántor	Somogyi Angéla	Dr. Robert Helder	Somogyi Angéla	Deuten-Makkai Réka		
Ifjúsági Bibliaóra és Imaóra szülőknél A Hágai Magyar Órda és Iskola tanítási napján					Június 1, szombat 9:30 Június 22, szombat 9:30 Van Bolhuis-Szabó Emőke	
Reggeli Ima Online	Június 12, szerda 9:10 óra - Van Bolhuis-Szabó Emőke					
Bibliaóra Online	Június 20, csütörtök 20 óra – Van Bolhuis-Szabó Emőke					
Kapcsolat a lelkészekkel	Van Bolhuis - Szabó Emőke 078-6824873 szabosze@reformatus.nl	Dr. Hermán M. János 0031-38-4233247 jhermanm@gmail.com	Paál Károly 06-13170606 paal.karoly@gmail.com	Dr. Hermán M. János 0031-38-4233247 jhermanm@gmail.com	Csanády Ágnes 06-57023397 csanady@federatio.org	Sólyom Uzonka 06-19986225 s.uzonka@gmail.com
Facebook	Rotterdam Magyar Református Istentisztelet	Zwollei Magyar Református Istentisztelet	Amszterdami Magyar Református Istentisztelet		Hágai Magyar Református Gyülekezet	Vianeni Magyar Református Istentisztelet
Honlap	https://zwolleireformatus.nl http://www.federatio.org/protes.html					
Az egyházi naptárat összeállítja és terjeszti: Csanády Ágnes						

A Hollandiai Magyar Református Gyülekezetek szervezésében

Szabadtéri istentisztelet

6. Testvértalálkozó

2024. június 23., vasárnap, 12 óra

'De Vonk' cserkésztelep
Padvinderslaan 14, ZEIST
(Utrecht provincia)

- 12:00 Gyülekezés
Zászlófelvonás
- 12:30 Istentisztelet
Igét hirdet:
Hegedűs Csaba
Űrvacsoraoosztás:
Dr. Hermán János
Gyermekistentisztelet:
Van Bolhuis-Szabó Emőke
Kántor:
Makkai Réka
- Közös ebéd
Kérjük, hogy a közös ebédre
mindenki hozzon magával
ennivalót és innivalót, amit
egymással közösen
elfogyaszthatunk.
- Zászlófelvonás a Cserkészek
vezetésével
- Mindenkit sok szeretettel
várunk!

Figyelem, figyelem!

Hans Végh ny. lp. testvérünknek, a Van origine Hongaars írójának újabb könyvét ajánljuk olvasásra: *Mijn tropenjaren. Ervaringen van een predikant op Curaçao*, Uitgeverij Boekscout. Néhány adat a szerzőről: Hans Végh studeerde theologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. In 1981 werd hij predikant en diende achtereenvolgens de gemeenten Schoonrewoerd, Middenmeer, Amsterdam-Noord en Bunschoten-Spakenburg (eerst Gereformeerde Kerken in Nederland, later Protestantse Kerk in Nederland). Hij voelde zich altijd aangetrokken tot landen in de tropen. Hij vroeg zich af hoe het was om daar te werken en te wonen. Toen hij de kans kreeg naar Curaçao te gaan, greep hij die kans met beide handen aan. Van 2008 tot 2019 was hij predikant bij de Verenigde Protestantse Gemeente van Curaçao. In 2019 ging hij met emeritaat.

Figyelem, figyelem!

Kedves híveink! Igen köszönjük a szeretetvendégségre hozott süteményeket és ételeket, valamint a tartalmas ajándékokat, beleértve a Hágai Magyar Nagykövetség figyelmességét a zwollei pünkösdi istentisztelet és a zeisti szabadtéri istentisztelet alkalmával. Az alábbiakban, közgyűlési határozat alapján közzétesszük a jelenléti és a perselyes adakozási adatainkat.

A 2024 januári istentiszteleten a jelenlét: 35 lélek, perselypénz: 95 euró--/februári jelenlét 28 lélek; Pp. 61 euró. Március 10-én a jelenlét: 35 lélek, Pp. 126, 45 cent—Március 31 Húsvét. Jelenlét: 40 lélek. Pp. 100, kereken száz euró. Jelenlét ápr. 14-én: 31 lélek, Pp. 166.20 azaz százhatvanhat euró és húsz cent. Május 12: 21 lélek, Perselypénz 82 euró. Május 19, Pünkösdi: Jelenlét: 50 lélek és 175 euró volt a perselypénz. Június 9: Jelenlét: 20 lélek. Perselypénz 56 euró—Zeist, szabadtéri istentisztelet. 77 lélek és 202 euró volt az adakozás.

Hirdetjük az augusztus 11 istentiszteletünket Zwolléban. Szolgál nt. drs. Kelemen Attila Csongor. Mindenkit szeretettel várunk!

Figyelem, figyelem!

Hollandiába érkezik a FILI!

A Szentegyházi Gyermekefilharmónia Hollandiában tervezett koncertjei 2024-ben: DV. Urk, augusztus 23; Zwolle, augusztus 24; Hága, augusztus 25. Isten segítse a Fili útját, Haáz Sándor karmestert szeretettel várjuk!

<https://www.youtube.com/watch?v=W1psbNXQB1w>

Támogatóink: Hollandiai Magyar Szövetség; Urki református Egyházközségek; Zwollei Egyházközségek; Hágai Magyar Református és Római Katolikus Egyházközség; Mikes Kelemen Kör; Magyarország Nagykövetsége, Hága.

Figyelem, figyelem!

Hága, Heilige Familiekerk templomában, 13 órakor, Szent István nap - Újkenyér

Hirdetjük az augusztus 25 hágai ökuménikus istentiszteletünket!!! Szolgál nt. Súlyom Uzonka Lilla és dr. Havas István r.k. főlelkész, ökuménikus istentisztelet. Szentegyházi Gyermekefilharmónia fellépése d.u.15 órai kezdettel

Fotó: Szilágyi Árpád

ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
HONGAARSE PROTESTANTSE GEMEENTE, ZWOLLE

**Címünk / Adres: Koestraat 2, 8011 NK Zwolle Titkárság / Secretariaat:
Hertenstraat 24, 8011 GT Zwolle**

Telefon: 0031 38 4233247

Email: jhermanm@gmail.com

Homepage: <https://www.zwolleireformatus.nl>

**KvK-nummer: 75204703 - Rechtspersoon. RSIN: 860184420. - Rechtsvorm:
Kerkgenootschap. – Activiteiten: SBI-code 94911-Religieuze organisatie.
Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente,
Zwolle**